

Akademiskt skrivande vid Stockholms universitet: undervisning, problem, önskemål

Inventering och lägesbeskrivning vt 2000

Hans Strand

**PU-rapport nr 2000:3
Pedagogiskt utvecklingsarbete
Stockholms universitet**

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Humanistiska fakulteten, historisk-filosofiska sektionen.....	8
Antikens kultur och samhällsliv.....	8
Arkeologi.....	8
Barnkulturforskning.....	9
Filmvetenskap.....	9
Filosofi.....	10
Folklivsforskning – etnologi.....	11
Historia.....	12
Journalistik, medier och kommunikation.....	13
Konstvetenskap.....	14
Kvinnoforskning.....	15
Litteraturvetenskap.....	15
Musikvetenskap.....	17
Religionshistoria.....	18
Teatervetenskap.....	19
Humanistiska fakulteten, språkvetenskapliga sektionen.....	21
Baltiska språk.....	21
Engelska.....	21
Franska och italienska.....	22
Klassiska språk.....	24
Lingvistik.....	25
Nordiska språk.....	27
Orientaliska språk.....	28
Slaviska språk.....	31
Spanska och portugisiska.....	32
Tvåspråkighetsforskning.....	34
Tyska och nederländska.....	34
Juridiska fakulteten.....	36
Juridiska institutionen.....	36
Samhällsvetenskapliga fakulteten.....	38
Data- och systemvetenskap.....	38
Ekonomisk historia.....	39
Företagsekonomi.....	40
Internationell pedagogik.....	41
Kriminologi.....	42
Kulturgeografi.....	43
Nationalekonomi.....	46
Pedagogik.....	46
Psykologi.....	47
Socialantropologi.....	48
Social forskning – Arbetsmarknadskunskap.....	49

Socialt arbete – Socialhögskolan	50
Sociologi.....	51
Statistik.....	52
Statsvetenskap	54
Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten.....	56
Astronomi	56
Fysik	56
Matematik.....	57
Medicinsk strålningsfysik	58
Meteorologi	58
Numerisk analys och datalogi	59
Analytisk kemi.....	61
Biofysik	62
Biokemi	62
Fysikalisk kemi, oorganisk kemi och strukturkemi	62
Miljökemi	63
Neurokemi och neurotoxikologi	64
Organisk kemi	65
Biologisk grundutbildning m fl.....	66
Geologi och geokemi	68
Kvartärgeologi.....	69
Naturgeografi.....	70
Övriga	72
Tolk- och översättarinstitutet	72

Inledning

I februari 2000 skickade Enheten för pedagogisk utveckling på uppdrag av rektor och Pedagogiska rådet en skrivelse till universitetets grundutbildningsinstitutioner. I denna anmodades institutionerna att besvara ett antal frågor angående undervisningen i och studenternas färdigheter i akademiskt skrivande (Vissa frågor avseende studenters akademiska skrivande, Dnr SU 40-0526-00).

Bakgrunden till skrivelsen är bl a de stora krav som idag ställs på studenternas förmåga att åstadkomma akademiska texter av olika slag. Så är ju t ex godkänd C-uppsats eller motsvarande numera ett krav för erhållande av filosofie kandidatexamen, och dessutom driver det ekonomiska styrsystemet – de s k HÅP:arna – fram ökade krav på genomströmning och produktivitet. Till detta kommer också att nya och mindre studievana grupper söker sig till universitetet. Inte oväntat har situationen på senare tid också visat sig problematisk för såväl studenter som institutioner.

Många institutioner liksom andra instanser vid universitetet har naturligtvis uppmärksammat hur det förhåller sig och dragit igång olika projekt och satsningar för att komma till rätta med de ovannämnda problemen. Såväl överblick som detaljkunskap saknas emellertid, och detta är anledningen till att rektor och Pedagogiska rådet tagit initiativet till den föreliggande inventeringen.

Följande fyra frågor ställdes till institutionerna:

1. Vad görs på A-, B- respektive C-nivå i syfte att förbereda studenterna inför det kommande examensarbetet eller C-uppsatsskrivandet? Bedrivs skrivträning av något slag, vilken typ av skriftliga uppgifter förekommer, ges studenterna någon form av återkoppling och hur ser den i så fall ut osv? Även D-nivån kan naturligtvis tas upp i detta sammanhang.
2. Har något av detta visat sig fungera ovanligt bra, dvs är det något som ni särskilt skulle vilja framhålla och som skulle kunna användas som förebild och kanske tillämpas även vid andra institutioner?
3. Hur upplever ni situationen på detta område vid er institution? Är ni i stort sett nöjda eller finns det problem som ni skulle vilja peka på? Hur är det t ex med uppsatsernas kvalitet och genomströmningen på C-nivå? Är de arbetsinsatser som krävs rimliga? Ser ni några trender eller utvecklingstendenser? Hur ser ni på studenternas skrivande i snävt ytpråklig mening å ena sidan och deras förmåga att skriva genreanpassat

och vetenskapligt i djupare mening å den andra? Vilken roll spelar språket som sådant (dvs användningen av svenska, engelska, tyska osv)? Etc.

4. Vad är enligt er uppfattning det mest angelägna att göra på detta område, dvs har ni några förslag, önskemål, idéer, uppslag osv (kan gälla såväl den egna institutionen som mera allmänna och övergripande åtgärder)?

Efter ett antal påminnelser har nu i stort sett alla berörda institutioner och enheter svarat på remissen. Svaren varierar en del i olika avseenden, bl a vad gäller omfattningen, och man bör därför inte jämföra institutionernas svar med varandra, men oavsett detta ger svaren som helhet en god bild av vad som görs i undervisningsväg på detta område och av vilka problem och önskemål som finns.

I grova drag kan förhållandena beskrivas som både positiva och negativa. Det som är positivt är att det på en mängd olika håll finns en medvetenhet om vad som krävs när det gäller undervisning i akademiskt skrivande och en vilja att åstadkomma förbättringar i olika avseenden. Som framgår av den följande redogörelsen finns här en uppsjö av goda och ambitiösa uppläggningar och lösningar. Många institutioner påpekar också t ex att genomströmningen har ökat sedan uppsatskurserna fått en striktare uppläggning och sedan skrivträning, metodkurser och/eller skrivuppgifter införts på allt fler delkurser och nivåer, även om en hel del i och för sig också återstår att göra.

Denna utveckling är naturligtvis synnerligen glädjande och lovande, och det är dessutom utan tvekan sunt att institutionerna i största möjliga utsträckning själva tar ansvar för hur undervisningen i akademiskt skrivande ska bedrivas och integreras i undervisningen i övrigt. Tyvärr visar emellertid institutionernas svar också att detta inte alltid är tillräckligt, och därmed är vi inne på det som är negativt.

Ett problem som framhålls av anmärkningsvärt många institutioner är nämligen studenternas ”varierande skrivförmåga”. Därmed menar man att det förvisso finns studenter som nu liksom tidigare skriver bra, men till detta kommer också en stor och som det verkar växande grupp av studenter som inte skriver bra och som har problem med att skriva korrekt och begripligt. Denna grupp består dessutom inte bara av studenter med annat modersmål än svenska utan även av infödda svensktalare, och denna grupp återfinns även numera – om än mera sällan kanske – på utbildningar där antagningspoängen är förhållandevis höga.

De som skriver bra utgör självfallet inget större problem, och här fungerar institutionernas undervisning i de flesta fall utmärkt. Den senare gruppen upplevs däremot som mycket betungande, och många institutioner anser sig inte ha vare sig tid, resurser eller kompetens att komma till rätta med skrivproblem av mer allmänt slag, men inte sällan känner sig lärarna ändå tvingade att träda in i rollen som redaktör och kriorättare. Många institutioner önskar sig därför någon form av skrivstuga dit skrivsvaga studenter skulle kunna skickas eller vända sig för att få hjälp med att förbättra sin skrivförmåga.

Det finns också en stor osäkerhet, och en återkommande fråga är helt enkelt vad man kan kräva och vilken språklig standard t ex en godkänd C-uppsats bör uppvisa. Frågan kan också uttryckas på följande sätt: var går gränsen för det acceptabla, och var ligger ansvaret för att språket i t ex de C-uppsatser och examensarbeten som blir godkända vid Stockholms universitet håller en viss nivå (om man nu önskar detta): universitetet, institutionen, läraren och/eller studenten?

Detta problem gäller alltså i första hand uppsatser som skrivs på svenska men i princip är frågeställningen densamma oavsett vilket språk som uppsatsen skrivs på. Språkämnena är dock speciella i detta sammanhang – åtminstone i de fall då examensarbetena skrivs på ett främmande språk. Samtidigt är problematiken på ett sätt enklare i dessa fall – här finns nämligen ingen tvekan om att språkbehärskning upp till en viss nivå krävs och att det är institutionens uppgift att skapa möjligheter för studenterna att nå upp till denna nivå.

Ytterligare ett problem som flera institutioner pekar på gäller det ekonomiska styrsystemet. Som det nu är ger alla typer av poäng oavsett nivå lika mycket (eller litet) utdelning i form av ekonomisk ersättning till institutionerna. Detta innebär alltså – givet att produktion av C-uppsatser och examensarbeten tar mera tid och kraft än t ex examination på A-nivå, något många institutioner faktiskt vittnar om – att det egentligen inte är ekonomiskt rationellt för institutionerna att lägga ner tid på att producera t ex C-uppsatser och examensarbeten, i alla fall inte på kort sikt. Vill man öka produktionen av C- och D-uppsatser så är förutsättningarna med andra ord knappast optimala för närvarande.

*

I det följande återges de inkomna svaren i koncentrerad form, institution för institution. Syftet med denna redovisning är tvåfaldigt. Dels är den tänkt att fungera som underlag för diskussioner och beslut i olika instanser på universitetet när det gäller undervisning i akademiskt skrivande och därmed sammanhängande frågor. Dels är den tänkt att

fungera som en idé- och uppslagsbank för universitetets lärare och institutioner. Här kan man alltså se vad och hur man gör på så gott som alla institutioner vid Stockholms universitet inom området ”undervisning i akademiskt skrivande på grundutbildningsnivå”, och här finns också en hel del idéer och uppslag vad gäller framtida åtgärder.

Ambitionen har varit att åstadkomma en koncentrerad, trogen och konkret redogörelse för institutionernas svar, och detta är anledningen till att varje institution redovisas för sig. Meningen är alltså att man på ett enkelt sätt ska kunna läsa sig till vad som bl a görs på skilda håll, och vid behov ska man sedan kunna gå vidare. Information lämnas därför om vem som lämnat uppgifterna och om vilka bilagor som finns (dessa bifogas dock inte). Den intresserade kan naturligtvis också ta del av svaren i sin helhet (kontakta i så fall Enheten för pedagogisk utveckling).

Inga mellanrubriker har satts ut – detta för att inte ge intryck av att systematiken är större än den faktiskt är – men i görligaste mån följer redovisningen de fyra frågorna ovan, dvs först kommer information om vad som görs och om vad som eventuellt fungerat bra, och därefter kommer uppgifter om eventuella problem och önskemål. Det bör dock observeras – som redan antytts – att inte alla institutioner svarat på alla frågor. Inga sidhänvisningar har angetts efter citat, men alla citat är hämtade ur respektive institutions svar. Uppenbara skrivfel har rättats i citaten.

Institutionerna redovisas fakultetsvis och i samma ordning som i universitetskatalogen, dvs i sektions- och bokstavsordning. Först kommer alltså humanistiska fakulteten, uppdelad på historisk-filosofiska respektive språkvetenskapliga sektionen, och därefter följer i nämnd ordning juridiska fakulteten, samhällsvetenskapliga fakulteten, matematisk-naturvetenskapliga fakulteten samt övriga. Inga sektionsrubriker har satts ut i avsnittet som behandlar den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten, men i övrigt är ordningen densamma som i universitetskatalogen även här.

*

Ett varmt tack riktas till alla institutioner och uppgiftslämnare som generöst bidragit med material, erfarenheter och synpunkter!

Humanistiska fakulteten, historisk-filosofiska sektionen

Antikens kultur och samhällsliv

Skrivande förekommer på A-, B- och C-nivå. På A-nivå får studenterna ensamma eller i grupp t ex besvara frågor, beskriva föremål och liknande. På B-nivå tillämpas bl a PBL (problembaserat lärande), dvs studenterna får formulera frågor och problem runt ett fall och därefter ta reda på svaren samt rapportera av det hela i form av en sammanhängande text. Arbetet utförs i grupp. Även individuella uppgifter förekommer, och här är syftet fr a att öva formalia och själva hantverket. På C-nivå diskuteras vetenskapliga problem i grupp som ett led i kursinläsningen, och före varje sådant tillfälle måste studenterna lämna in skriftliga svar som de sedan får tillbaka med kommentarer. PBL är uppskattat av studenterna, och de är även positiva till att i början få arbeta i grupp med vetenskapliga problem.

Trots massiva insatser och flitigt experimenterande med olika typer åtgärder (mentorer, bestämda teman, färdiga ämnen osv) är institutionen inte nöjd med genomströmningen på C-nivå – uppsatserna tar för lång tid. Avvägningen mellan kvalitet (självständigt vetenskapligt arbete) och kvantitet (genomströmning) är problematisk i detta sammanhang. Den brokiga källsituationen samt litteratur på många olika språk gör det ofta svårt att hålla tidsramarna ”utan att förfalla till alltför lättköpta ämnen i referatform”. Dessutom anser man att ”förmågan att skriva löpande, väl strukturerad text tycks vara något vikande bland yngre studenter”, och man oroar sig för att ”den krassa nyttoaspekten (genomströmningen) ses som allena saliggörande”.

Uppgiftslämnare: Charlotte Scheffer, prefekt.

Arkeologi

På A-nivå betonas B-, C- och D-uppsatsens vikt inom utbildningen som helhet, och studenterna uppmuntras att fundera över och välja ämne redan på denna nivå. På B-nivå läggs stor vikt vid formalia, och B-uppsatsen får gärna vara en förstudie till C-uppsatsen. På C-nivå satsar man på intensiv handledning i början så att studenterna kommer igång på rätt sätt. Tidigt inlämnade uppsatsutkast som läses och diskuteras har också visat sig effektivt när det gäller att få igång studenterna.

På C-nivå är genomströmningen mycket god medan den är sämre på D-nivå. Ett stort problem och frågetecken är den stora variationen i

studenternas skrivförmåga: ”Några är extremt duktiga medan andra är hårresande svaga. Denna stora variation känns märklig och är nog något att fundera på.” Samarbete i projekt och externa kontakter med exv länsstyrelser har visat sig fungera bra och motiverande liksom en kombination av arbete i grupp kring gemensamma teman och individuellt skrivande.

Uppgiftslämnare: Anders Carlsson, studierektor.

Barnkulturforskning

På A-nivå förekommer hemskrivningsfrågor i essäform. Användningen av kurslitteratur, argumentation och formalia ska då uppfylla vissa krav, vilket tydligt anges i instruktionerna. Vidare finns en skriftlig tillämpningsuppgift om två poäng, och syftet med denna uppgift är att ge studenterna tillfälle att självständigt studera ett väl avgränsat problemområde och att redovisa resultatet av detta. Individuell handledning ges här i viss utsträckning, och dessutom får studenterna en introduktion till det akademiska skrivandets krav.

På B-nivå förekommer bl a loggboksskrivande, en hemskrivning i essäform, ett grupparbete som ska redovisas muntligt och skriftligt samt en B-uppsats om fem poäng. Handledning ges dels i helgrupp (kring formalia och generella problemställningar), dels i smågrupp (ämnesinriktat) och dels individuellt. C-nivå finns ännu inte men är på gång (planerat till 2001).

Följande punkter visat sig viktiga enligt centrets erfarenheter: att studenterna får respons på sina skrivna arbeten, att det akademiska skrivandets grunder övas redan på A- och B-nivå, och att betydelsen av en god språkbehandling och formaliabehärskning klargörs för studenterna i samband med hemskrivningar, redovisning av grupparbeten och liknande.

Uppgiftslämnare: Karin Helander.

Filmvetenskap

Hemskrivningar är allmänt förekommande på AB-nivå, och dessutom finns ett uppsatsmoment med förberedande seminarier ”där studenterna erbjuds både undervisning i det akademiska skrivandets egenart och konkreta övningar rörande litteratursökning, källhantering och formalia”. Dock saknas resurser att bedriva specifik skrivträning före uppsatsarbetet, och det finns inte heller möjlighet att ge studenterna relevant återkoppling

när det gäller stilistiska aspekter. C-nivån har nyligen reviderats på ett intressant sätt med utgångspunkt i den s k P-gruppens riktlinjer (se *Påbyggnadskursernas problematik samt vissa frågor rörande kursplanerna för grundläggande utbildning*, historisk-filosofiska sektionen, mars 1999), och den består nu av två integrerade delkurser om 10 poäng vardera (uppsats plus studium av vetenskaplig litteratur). Avsikten är dels att ge studenterna insikter som ökar deras förmåga att färdigställa akademiska texter, dels att ge dem möjlighet att presentera sitt akademiska kunnande på alternativa sätt.

Genomströmningen på C-nivå har varit jämförelsevis hög under senare år, och institutionen har under en rad år arbetat med en modell liknande den som P-gruppen föreslagit med bl a ”regelbundna träffar mellan student och handledare och fasta deadlines för arbetsplan, mitterminsrapport, råmanus och slutmanus”. Att handledaren redan från början bistår med en tydlig avgränsning har också visat sig viktigt. Kvalitén på uppsatserna är dock något ojämn, och bl a utgör studenter (med filmvetenskap i bagaget) från andra lärosäten ett stort problem, dvs de blir underkända betydligt oftare.

Andra problem gäller studenternas varierande språk- och skrivförmåga: ”medan somliga skriver ledig prosa och med lätthet integrerar den vetenskapliga apparaten i sitt språk har andra extrema svårigheter som möjligen kan retuscheras av läraren men knappast avhjälpas i grunden”. Detta väcker bl a frågor om lärarens roll och uppgift: hur mycket stöd och hjälp är det egentligen rimligt och försvarbart att ge? Någon form av allmänt stöd till skrivsvaga eller skrivhämjade studenter i form av ”regelbundna skrivworkshops” vore sålunda önskvärt enligt institutionen. P-gruppens grundliga genomlysning framhålls vidare som en nyttig förebild även för andra fakulteter och sektioner.

Uppgiftslämnare: Cecilia Mörner, studievägledare, och Bo Florin, studierektor.

Filosofi

Skrivmoment förekommer numera i såväl praktisk (PF) som teoretisk filosofi (TF) redan på A-nivå. Utgångspunkten är här färdiga ämnen eller förvalda originaltexter. På B-nivå finns i båda ämnena ett obligatoriskt seminarium där uppsatsskrivande ingår. I TF utgår man från ett antal centrala uppsatser i medvetandefilosofi, och till sin hjälp har här studenterna en webbplats där det finns tydliga instruktioner, fasta stoppdatum, praktiska tips m m (detta material har bilagts av institutionen; se även adressen www.philosophy.su.se där samma

information finns). I PF utgår man från Johns Rawls centrala *A Theory of Justice*, och uppsatserna är tänkta att behandla olika aspekter av Rawls teori.

På C-nivå i TF arbetar man också med en fastlagd tidsplan med olika stationer. Vidare finns en ämnesbank som ska göra det lättare för studenterna att snabbare välja ämne. Genomströmningshastigheten har ökat avsevärt, och detta antas bero på dels ”omskolning” av såväl studenter som lärare, dels C-uppsatsens minskade betydelse för antagning till forskarutbildningen. Även i PF är C-kursen upplagd efter stationsmodell med synopsis och utkast, och den som vill kan som förberedelse välja hemskrivning som examinationsform på det litteraturmoment som föregår uppsatsskrivandet. Genomströmningen har ökat en hel del även här, men förutsättningen är dels att mycket tid sätts av för seminariegenomgångar och liknande (tid som egentligen inte finns enligt institutionen), dels att lärarna är väl införstådda med att de hela tiden måste vara pådrivande.

Skrivande förekommer också inom kursen medicinsk etik som innehåller ett uppsatsmoment, och även här finns en webbplats med ämnesförslag och skrivanvisningar (detta kursmaterial har bilagts av institutionen; se även www.philosophy.su.se där samma information finns). På kursen i feministisk filosofi har man integrerat skrivande och examination, och dessutom presenteras uppsatserna muntligt i form av kortare föredrag, något som uppskattats av studenterna.

Institutionen anser att studenterna skulle behöva ytterligare språkträning, men resurser saknas, och det skulle dessutom ytterligare öka lärarnas arbetsbörda (doktorander kan ju inte användas i någon större utsträckning längre). Det vore därför bra, menar man, om någon form av allmän (eller för exv humanistiska fakulteten gemensam) språkstudio som studenterna skulle kunna vända sig till för att få hjälp kunde inrättas. En sådan skulle i så fall också kunna ge kurser i akademiskt skrivande. ”Att rätta språkfel upplevs ofta som betungande och ’onödigt’ – kanske vore det bättre att låta någon annan än handledaren ta det ansvaret. Om det funnes ett ställe att gå till (utanför institutionen) för att få hjälp, skulle ansvaret för den delen av skrivandet tydligare läggas på studenten.”

Uppgiftslämnare: Elisabeth Stjernberg, studievägledare.

Folklivsforskning – etnologi

Hemskrivningar och andra uppgifter på olika nivåer fungerar som allmän skrivträning. Uppsatsarbetet på B- och C-nivå är numera organiserat på

följande sätt: ”När det gäller B- och C-uppsatserna har vi infört en ordning med projektgrupper med olika teman. På B-kursen skriver man en förberedande ’forskningskiss’ med litteraturgenomgång och upplägg till den egentliga uppsatsen på C-nivå, som också skrivs med stöd av handledningsgrupp varannan vecka terminen igenom. Studenterna är mycket nöjda och alla som vill och har tid att ägna sig åt kursen blir klara, men det betyder ändå inte mer än 50-70 %. Resten faller ifrån av alla möjliga praktiska orsaker, trots våra dyrbara ansträngningar.”

Institutionen lägger stor vikt vid att ”rätta språket i inlämnade uppsatser och godkänner inte något som inte är språklig korrekt” (ett avskräckande men inte helt unikt exempel har bifogats). Ett bestående intryck är att det finns enorma skillnader mellan olika studenter vad gäller skrivförmåga, även i de fall då de har samma förberedande utbildning. Mer systematisk skrivträning bedrivs på Kulturvetarlinjens baskurs i form av uppgiften kring kulturbegreppet (skriftliga anvisningar har bifogats av institutionen) och uppsatsen om fyra poäng.

Uppgiftslämnare: Ulla Brück, prefekt.

Historia

I historia skriver man såväl B- som C-uppsats (omfånget är här 15-20 resp 25-30 sidor), och studenterna förses med en hel del information, tips och råd inför dessa skrivuppgifter (exempel har här bifogats av institutionen). Inför C-uppsatsen tar man t ex upp skillnaden mellan B- och C-uppsats i det PM som delas ut.

Institutionen har på senare år lagt ned mycket arbete på att öka genomströmningen på C-nivå som tidigare varit dålig. Bl a genomfördes intervjuer med studenterna, och något överraskande uppgav dessa ofta privata skäl till den låga studietakten. Oavsett detta har bl a följande åtgärder vidtagits: Flera seminariegrupper på C-nivå har inrättats (tre-fyra grupper om ca 15 studenter vardera i st f en enda stor grupp). Vidare har en attityd- och mentalitetsförändring eftersträvats och åstadkommit bland lärare och studenter liksom en tydligare och striktare arbetsplan som bl a innefattar intensiv information i början, ämnesval från ämnesbank (med ordentligt projekterade ämnen, s k uppsatskort), processkrivning med fasta stationer och stoppdatum m m.

Genomströmningen har genom dessa olika åtgärder ökat markant (till ca 60 % klara på en termin jämfört med tre-fyra personer tidigare) utan att kvaliteten äventyrats ”även om det av naturliga skäl nu oftare handlar om mer avgränsade undersökningar jämfört med tidigare år. Möjligtvis har detta även medfört en generösare inställning till vad som kan betraktas

som en godkänd uppsats. /---/ Intrycket är att de studenter som drar ut alltför länge på tiden inte gör bättre resultat – kanske t o m sämre.”

Studenterna är förstås nöjda även om många vittnar om att tidspressen varit hård, och lärarna tycker att arbetsglädjen ökat. Ett problem är dock den ökade arbetsbördan för lärarna. För att det hela ska fungera krävs att dessa hela tiden är alerta och entusiastiska, vilket kanske inte är realistiskt i längden. Andra problem gäller ”frågan om hur D-kursen ska harmonieras med de förändrade förutsättningarna för forskarutbildningen. Bör det med tanke på studenternas olika framtidsplaner – t.ex. forskarutbildning, magisterexamen eller ämneslärarbehörighet – finnas alternativa riktningar inom D-kursen?”

Uppgiftslämnare: Johnny Wijk, studierektor.

Journalistik, medier och kommunikation

Journalistlinjen

Skrivträning av olika slag förekommer under utbildningens alla fem terminer: övningar, redaktionspraktik och examensarbete. Textgenomgångar med såväl positiv som negativ kritik framhålls som mycket värdefullt och uppskattat men dyrt. Genomströmningen är vanligtvis god vad gäller examensarbetena. Målet är att studenterna ska åstadkomma en formmässigt lättillgänglig produkt genom ett kvalificerat researcharbete på samma nivå som en C-uppsats, och det ska dessutom vara möjligt att publicera i någon tidning eller tidskrift, vilket antagligen gör studenterna extra motiverade. Intressant att notera är dock följande: ”när vi erbjudit teoretisk påbyggnad i form av C-kurs i journalistikforskning, har genomströmningsproblemen i uppsatsarbetet däremot varit stora”. Institutionen önskar sig mera resurser för att kunna finansiera fördjupade och individuella textgenomgångar.

Uppgiftslämnare: Mats Nörklit, studierektor.

Medie- och kommunikationsvetenskap

Studenterna skriver texter av olika slag under hela utbildningen, t ex grupparbeten, hemtentor och paper, och lärarna kommenterar och rättar. Dock granskas språket något mera ingående i samband med B- och C-uppsatser. En intressant och lyckad skrivform har visat sig vara ”logg-boken” på C-kursens första delkurs (teori) som är en sorts relativt fri hemtenta. Inga större problem finns. Många poäng/höga betyg krävs för att komma in på denna utbildning, och ”Därför har de flesta av våra

studenter en åtminstone hygglig skrivförmåga från början”. Ca 2/3 blev klara inom terminens ram av den kull som började ht 00, vilket är en ökning. Även kvaliteten är förhållandevis god, och den tycks inte ha sjunkit. Institutionen har vidare följande förslag eller önskemål: ”Kanske borde man ha några särskilda seminarier i anslutning till uppsatserna där man enbart diskuterar det vetenskapliga skrivandet utifrån studenternas egna texter.”

Uppgiftslämnare: Sven Ross, studierektor.

Konstvetenskap

Institutionen har sedan åtskilliga år försökt att komma till rätta med problemen på C- och D-nivå och har därför bl a infört skrivuppgifter av olika slag på alla nivåer. På A-nivå får studenterna t ex i uppgift att göra en punktstudie av ett konstverk som redovisas såväl muntligt som skriftligt, och vidare examineras teori- och metodmomentet genom hemskrivning, varvid hänsyn även tas till den skriftliga framställningen. På B-nivå skriver man proseminarieuppsats (5 p), och under seminarierna beaktas bl a tidigare B-uppsatser. Hemskrivning på teori- och metodmomentet förekommer även här. På C-nivå läser varje student en avhandling inom momentet forskningsmetodik (5 p), och resultatet redovisas såväl muntligt som skriftligt; läraren ger kommentarer på det skriftliga. En liknande modell tillämpas även på litteraturkursen. På D-nivå läser studenterna bl a två C-uppsatser och lämnar skriftliga synpunkter på exv disposition och hypotesformuleringar. Synpunkterna ventileras sedan på kursens seminarium.

Genomströmningen på C- och D-nivå har förbättrats men är fortfarande relativt låg, dvs de flesta som blir klara blir det under termin två – detta alltså trots att studenterna får rika tillfällen att öva och utveckla sitt skrivande på lägre nivå. Studenternas förmåga att skriva korrekt och nyanserat bedöms enligt institutionen som ”synnerligen varierande”. Dessutom görs följande viktiga påpekande: ”Arbetet med C- och D-uppsatser är mycket grannlaga och arbetskrävande för såväl student som lärare. Studenterna är många och lärarna få. Angeläget vore därför att se över HÅP-systemet, på ett sådant sätt att varje HÅP från C- och D-kurs ger större utdelning jämfört med A-kurs. Det skulle då bli, inte bara intellektuellt utan även ekonomiskt, givande att få igenom kandidat- och magisteruppsatser.”

Uppgiftslämnare: Barbro Schaffer, universitetslektor, i samråd med Thomas Hall, prefekt, och Eva Sundler-Maltnäs, universitetslektor.

Kvinnoforskning

Såväl första som andra terminens studier inleds med en introduktionsvecka där bl a frågor om akademiska studier, den akademiska texten och konsten att skriva hemuppgifter tas upp och diskuteras. Studenterna uppmuntras dessutom diskutera i mindre grupper utanför schemat och att söka upp lärarna när de får en uppsatsidé.

På A-nivå är halva terminen är upplagd enligt följande modell: 1) föreläsning, 2) hemuppgift och 3) lärarlett seminarium i tutorgrupp där hemuppgiften lämnas in; tutorgrupperna är dessutom indelade efter studenternas självdeklarerade kunskapsnivå. Studenterna får alltså tillfälle att skriva, diskutera och reflektera varje vecka. En liknande modell tillämpas även på B-nivå. Studenterna har här övningsuppgifter varje vecka och träffas i seminariegrupper i halvklass. Dessutom förekommer hemtentamen på metodmomentet. På C-nivå sker all undervisning i seminarieform, dvs i mindre grupper, och på teori- och metodavsnittet används hemtenta. Uppsatsarbetet inleds tidigt under terminen.

Tutorsystemet med nivåindelade smågrupper har fungerat mycket bra, och det är uppskattat av studenterna som efter avslutad C-kurs tycker att de utvecklats i sitt sätt att tänka och skriva,. För lärarna är det dock synnerligen krävande om än också stimulerande. Andra nackdelar är bristen på lämpliga lokaler och en viss ökad pappershantering och administration. De flesta blir klara med sina C-uppsatser inom terminens ram. Förseningar beror som regel på förvärvsarbete vid sidan av studierna, dvs studenterna skapar i praktiken sina egna halvfartsstudier. ”Hur vi ska hantera det från Centrums håll har vi inte funnit någon lösning på. Universitetet kan knappast börja avstänga studenter som visar sig arbeta för att finansiera sina studier, även om vi förstår att de studenterna inte kommer att lämna bidrag i form av håpar inom rimlig tid. Eller är det dit vi är på väg?”

Uppgiftslämnare: Birgitta Ney och Gunilla Bjerén.

Litteraturvetenskap

På A-nivå förekommer skriftliga hemuppgifter på två av delkurserna. Feedback ges av lärarna som kommenterar och diskuterar såväl innehåll som (vetenskapligt) språk och skrivande med studenterna. På B-nivå utgörs den centrala skrivuppgiften av en uppsats om 6 poäng. Uppsatsen föregås av en fördjupningsuppgift där en smärre skriftlig uppgift ingår, vilken är tänkt som föreberedelse för uppsatsen (en poäng är att samma

lärare har hand om båda kurserna). C-nivån omfattar uppsats (10 p), valfri fördjupning (5 p) och en obligatorisk kurs i teori och metod (5 p).

Ansträngningar har gjorts för att öka genomströmningen på C-nivå, och man också har lyckats med att höja nivån från ca 7 % till 35-40 mellan ht 98 och 99 genom bl a följande åtgärder: tidig start, striktare uppläggning, attitydförändring hos lärare och studenter, tydliga delmål osv. Studenterna som läser detta ämne skriver i regel ganska bra men mycken handledartid och -möda går ändå åt till att lära studenterna att skriva genrespecifikt, dvs litteraturvetenskaplig text, fr a på lägre nivåer. För att försöka öka genomströmningen ytterligare har institutionen gjort om A- och B-kursen för att få råd med ytterligare en grupp studenter, vilket dock innebär mindre resurser per student i stället.

Institutionen framhåller att man inte har resurser att lära studenterna att stava och liknande (men stavfel, särskrivningar m m påpekas givetvis) men också att det är ”problematiskt att skilja dessa elementära saker från det för vårt ämne specifika”. Vidare hänvisas till följande policy: ”Vi har sedan några år fattat beslut om att studenter som inte har svenska som modersmål ska få hjälp med språkgranskning i samband med uppsatser. Uppsatserna är ju offentlig handling och därför bör språkdräkten vara så god som möjligt. Jag tror att vi lägger ner mer tid som handledare på att justera språket i uppsatserna, än vad som kanske är vanligt.”

Uppgiftslämnare: Per-Olof Mattson, studierektor.

Idéhistoria

På A-nivå förekommer inga speciella skrivuppgifter p g a studentgruppernas storlek (100-120 personer). B-nivån innehåller dels en skriftlig uppgift som ingår i den löpande examinationen på fördjupningsmomenten (uppgiften innebär att en speciell aspekt på en idéhistorisk tradition/person ska presenteras), dels en uppsats på ca 15 s. På C-nivå är det uppsats som gäller.

Genomströmningen på B-nivå är ca 65 %. På C-nivå är den något sämre, men en förbättring har skett de två senaste terminerna (till ca 60 %, en ökning med nära 100 %), troligen tack vare en ny handledningsprincip: ”Inlämnade utkast/färdig uppsats ska kommenteras inom ett par dygn, antingen muntligt eller per post/e-mail. /---/ Arbetsbelastningen på läraren/lärarna har inte ökat markant men systemet förutsätter att läraren tillbringar mer tid på sitt rum alt. avlyssnar tel.svararen regelbundet hemifrån.”

Studenterna uppmuntras att välja ämne efter eget huvud även om de också kan välja från en ämnesbank: ”Vi har funnit det effektivare att utgå från studenternas egna idéer – det ger bättre genomströmning”. Valet sker dock alltid i samråd med en handledare.

När det gäller studenternas skrivförmåga framförs följande, kanske inte helt vanliga uppfattning: ”Det allmänna intrycket är att studenterna har lätt för att uttrycka sig i skrift. /---/ Även här [apropå B-uppsatsen] är det allmänna intrycket att studenterna inte minst klarar den språkliga aspekten på uppgiften bra. – Jag har fö lite svårt att förstå gnällandet på studenternas bristande skrivförmåga.”

Uppgiftslämnare: Staffan Källström, studierektor.

Musikvetenskap

Inga skrivmoment av någon omfattning förekommer på A-nivå. På B-nivå skriver studenterna en 2-poängsuppsats som är integrerad i det musiketnologiska blocket, vilket ger flera fördelar. Skrivhandledning finns (*Instruktion till självständigt arbete*). Återkoppling ges i form av skriftliga kommentarer, och inlämning ska ske ett par veckor före blockets slut så att läraren kan anknyta till uppsatserna i undervisningen. C-nivån innehåller bl a en uppsatsförberedande teori- och metodkurs. För själva uppsatsen gäller följande: ett forskningsbart ämne ska föreligga redan efter en vecka (ämnesbank finns), synopsis efter en månad och råmanus efter två. ”Ett färdigt råmanus är vid sidan av om aktivt deltagande och diverse mindre uppgifter en del av examinationen på teori- och metodkursen.” På D-nivå omfattar uppsatsen 15 p. ”På denna nivå skall studenterna själva klara att formulera ämnet och det är större krav på att uppsatsen skall ha karaktären av originalforskning och komma med ny kunskap i någon mening.”

Genomströmningen på C-nivå har ökat avsevärt sedan man börjat tillämpa P-gruppens modell. Integreringen på B-nivå har visat sig mycket framgångsrik även om schemat blivit en aning pressat och komprimerat. Följande ändring görs därför: ”En kurs i forskningsmetodik och uppsatsskrivning kommer att löpa under hela terminen parallellt med de andra blocken, men, på samma sätt som nu, anknyta till dessa. I stället för en större uppsats skall studenterna också skriva flera mindre uppsatser för att få en kontinuerlig skrivträning.” F n är man tämligen nöjd med den rådande situationen. Noteras bör också att kraven för att få tillträde till C-kursen har skärpts på senare tid: alla måste ha klarat av sina 40 p. ”Detta gör att de studenter som går vidare hör till de bättre och mest motiverade. De har överlag en god förmåga att skriva både i en ytspråklig och

anpassat vetenskaplig mening.” Hittills har alla studenter skrivit sina uppsatser på svenska.

Institutionen har vidare följande förslag och synpunkter: ”Vi anser att historisk-filosofiska sektionens utvecklingsarbete kring påbyggnadskursernas problematik utmynnat i fungerande förslag som det nu gäller att finputsa. Min personliga åsikt som tidigare student på kulturvetarlinjen är dock att alla högre studier i humaniora borde inledas med en grundläggande termin av den typ som kulturvetarlinjens baskurs utgör. Den träning i skrivande av allt från mindre referat till större uppsatser, samt undervisning i forskningsmetodik och vetenskapsteori som förekom där var en ovärderlig grund för de fortsatta studierna på universitetet.”

Uppgiftslämnare: Joakim Tillman, studierektor.

Religionshistoria

Inga uppgifter föreligger om skrivande på A-nivå. På B-nivå skrivs en 5-poängsuppsats om 15-20 sidor, vilken behandlas enligt konstens alla regler. B-uppsatsen underlättar helt klart arbetet med den följande C-uppsatsen, som inte sällan är en utvidgning av B-uppsatsen, men å andra sidan drar de förhållandevis höga kraven på B-uppsatsen ner genomströmningen på B-nivån något, vilket kompenseras med motsvarande överintag. På B-nivå finns också ett fristående moment om 3 poäng där bl a uppsatsskrivandets metodik och formella krav behandlas. Alla uppsatser som produceras vid institutionen finns dels tillgängliga i institutionens biblioteksrum, dels förtecknade i en särskild databas, något som underlättar arbetet för studenterna i olika avseenden.

Om studenternas skrivförmåga sägs följande: ”Duktiga studenter är precis så duktiga som de alltid har varit. Däremot finns nu betydligt fler som saknar skrivträning. De tror att svenskan tillämpar samma apostrofgentiv som engelskan, att sammansatta substantiv inte skall skrivas ihop, att tysk och svensk, islam och kristendom skrivs med stor bokstav etc. De har svårt att skilja på tal- och skriftspråk och har uppenbara svårigheter med meningsbyggnad. Uppsatshandledarna hjälper till med svenskan och korrekturläsning men inte hur långt som helst. En viss procent av studenterna är helt enkelt inte kapabla att skriva en godtagbar uppsats.”

Vidare lämnas följande synpunkter och förslag: ”Det vore naturligtvis synnerligen olyckligt om universitetet beroende på det utbildningspolitiska trycket skulle tvingas att bortse från de påtalade svårigheterna och mer se till genomströmning, HÅP:ar och statistik. En

humanistisk utbildning som inte resulterat i elementär förmåga att skriva har ett begränsat värde. Universitetet borde inrätta en 'skrivakut', dvs kurser i svenska som skriftspråk, dit studenter som har behov av sådan undervisning kunde skickas.”

Uppgiftslämnare: Ulf Drobin, studierektor.

Teatervetenskap

Stor vikt läggs vid skriftliga redovisningar av olika slag. På A-nivå skriver studenterna 5 uppgifter i snitt och på B-nivå 4-5 inklusive uppsatsen. (Institutionen har här bilagt den information som studenterna får i anslutning till B-uppsatskursen.)

Typen av skriftliga uppgifter varierar: ”Vi bygger således upp strukturen från kortare mer essäistiska texter till allt mer formaliserade, längre vetenskapliga texter. I några delkurser på både GK- och FK-nivå införs vissa formaliakrav som är desamma som de som sedan används i det avslutande uppsatsarbetet (dvs alla kraven ställs inte under en och samma delkurs utan de portioneras ut). Det kan gälla att ställa upp en korrekt käll- och litteraturförteckning, använda inledning och sammanfattning, använda rubriksättning, hur man skriver noter och frågor kring akribi /.../. På så sätt bör de flesta studenter redan innan de skriver FK-uppsatsen ha mött flera av de formaliakrav som då aktualiseras. Återkopplingen varierar, den gör lärarna oftast i form av utförliga skriftliga kommentarer, vilket även kan inkludera kommentarer om språket.” (Exempel på betygskriterier och bedömningsgrunder har bifogats av institutionen.)

På C-nivå ”har ett detaljerat deadlinesystem samt en plan för handledning använts för att få uppsatser färdiga i tid (Program för PK-uppsats, 10 p, har här bilagts av institutionen)”. Följande recept framhålls som framgångsrikt: ”Att undan för undan lägga in formaliakrav har visat sig mycket framgångsrikt för författandet av FK-uppsatser. Tydliga och omfattande PM på alla nivåer hjälper studenterna att få en bild av vad som krävs. PK-uppsatsens deadlinesystem fungerar bra (men det systemet har väl de flesta institutioner vid det här laget).”

Genomströmningen på C-nivå har blivit bättre, men den bör kunna bli ändå bättre, menar man, genom att studenterna tidigare och tydligare informeras om ”vad PK-nivån och uppsatsskrivandet egentligen innebär”. Institutionen säger sig inte uppleva några riktigt allvarliga problem hos majoriteten av studenterna, och någon regelrätt språkträning förekommer inte heller. Dock önskar man att sådan träning kunde erbjudas på annat

håll: ”Vi har konstaterat att studenterna (framför allt de yngsta) allt oftare använder en underlig stilblandning: slangord och vardagliga uttryck blandas med mer högtravande akademiskt språk i en och samma text. Det torde tyda på att språkförståelsen inte går på djupet. /---/ Vi har även märkt hur vissa (yngre) studenter i sin strävan efter att vara objektiva beskriver snarare än analyserar.”

Uppgiftslämnare: Lena Hammergren, prefekt.

Humanistiska fakulteten, språkvetenskapliga sektionen

Baltiska språk

Uppsats skrivs först på D-nivå men vissa skrivuppgifter förekommer även på lägre nivå. De flesta läser inte ämnet upp till D-nivå, men de få som gör det får mycket handledning (individuellt), och de är i stort sett nöjda med sina resultat och de krav som ställs på dem. Att vissa studenter inte alltid visar sig ha de förkunskaper och/eller den förmåga som krävs på högre nivåer är egentligen inte något konstigt och bör därför inte leda till sänkta krav på studenterna och höjda krav på institutionerna. I stället borde man ”diskutera behovet av ’collegestudier’ vid universitetet innan man kommer in på institutionerna.”

Uppgiftslämnare: Baiba Kangere, prefekt.

Engelska

Skrivundervisning och skrivprocesstänkande har en 20-årig tradition vid institutionen. På A-nivå läggs vikt vid att utveckla studenternas förmåga att kunna strukturera argumentativ text (t ex att kunna formulera och underbygga en tes). På B-nivå utvecklas denna färdighet genom mer vetenskapligt arbete med inriktning på litterär och språklig analys; på den språkliga sidan ges dessutom en föreläsning om hur man skriver en vetenskaplig uppsats. På C- och D-nivå bedrivs undervisning i form av såväl gemensamma seminarier som enskilda samtal. Arbetet delas därvid upp i följande steg med tillhörande stoppdatum: ”1) studenterna gör sina ämnesval, 2) lämnar in en källförteckning, 3) formulerar en hypotes, 4) skriver ett första utkast, 5) får kommentarer och frågor från andra kursdeltagare, 6) får kommentarer från handledaren på det omarbetade utkastet, osv”.

På C- och D-nivå förekommer också projektinriktad uppsatsskrivning, där studenterna ”lär sig att se sina respektive ämnen i ett större sammanhang”. Projektinriktad uppsatsskrivning är också ”ett effektivt sätt att få studenterna att hålla olika deadlines”. För ytterligare information hänvisas till E. Wikborg: *Effektiv feedback i handledningssituationen – hur ser den ut?* (PU-rapport nr 1995:8) samt B. Erman: *Hur hanterar vi den språkliga C-uppsatsen?* (PU-rapport 1994:6).

Idag anser man att studenternas akademiska skrivande och undervisningen fungerar bra (metoderna har som påpekats prövats ut under lång tid). Genomströmningen under 1998-1999 var 74 % på C-nivå

och 60 % på D-nivå. ”Dock finns det ett ständigt problem med de svagaste studenterna, nämligen att läraren tar på sig för mycket av arbetet, d v s uppsatsen blir inte det självständiga arbete den bör vara.” Noteras här bör också att språkbehandlingen i sig är en viktig aspekt av uppsatsarbetet eftersom uppsatserna skrivs på engelska. För närvarande experimenterar man med IT-handledning.

Uppgiftslämnare: Eleanor Wikborg, prefekt och Britt Erman, studie-
rektor.

Franska och italienska

Institutionen har sedan 1993 då 10-poängsuppsatser infördes i franska och italienska bedrivit ett omfattande pedagogiskt arbete med inriktning på akademiskt skrivande, och ett stort antal kompendier och liknande har producerats. Se bl a följande PU-rapporter av Maria Tullgren (1996:2) *Kvalitet i undervisningen – skrivandets roll* resp Mats Forsgren (1996:3) *Rapport över utvärdering av momentet uppsatsskrivning (60-80-p-nivåerna) i franska vid Institutionen för franska och italienska, Stockholms universitet*. Därutöver har man bilagt följande material: Information om delkursen Specialarbete för kandidatexamen i franska, Banque de Sujets och kompendiet Come si scrive una tesina.

Franska

På A-nivå görs en mindre, skriftlig uppgift om 1-2 sidor motsvarande 1 poäng, och på B-nivå skrivs en mindre uppsats om ca 3 sidor värd 3 poäng. (På båda nivåerna blir uppsatserna i praktiken ofta längre.) På CD-nivå krävs ett specialarbete om ca 15 respektive 20 sidor omfattande 10 poäng. CD-uppsatserna ska vara självständiga forskningsuppgifter. En valbar delkurs ska dessutom ansluta ämnesmässigt till specialarbetet. (Det finns också en uppsatslös C-kurs för den som vill bredda sig; då måste man alltså läsa D-kurs i franska eller skriva C-uppsats i något annat ämne.)

På både B- och CD-nivåerna inleds terminen av introduktionskurser där man framför allt läser typuppsatser. ”Inom kurserna ges även information om vetenskapligt skrivande och konkreta råd i formalia (citater, noter, bibliografi mm.). Ett flertal verk om akademiskt skrivande rekommenderas och används delvis i undervisningen /---/. Dessutom görs en presentation av all den forskning som bedrivs vid institutionen och på så sätt inbjuds studenterna att skriva inom ett projekt.”

Följande grepp och åtgärder har bl a visat sig främja studenternas uppsatsskrivande: dokumentation som delas ut under introduktionskurserna, ämnesbanken som hjälper studenterna att välja ämne, anknytningen till institutionens forskningsprojekt som skapar samhörighet, den sk skrivslussen och utnyttjandet av stödhandledare. Skrivslussen innebär att studenterna hänvisas vidare till ”personer som kan ge råd och rön i redigeringsarbetet, läsa och kommentera stycken eller språkgranska en mera färdig text”.

Den nuvarande situationen upplevs som relativt bra även om de ekonomiska möjligheterna för närvarande inte medger några föreläsningar i akademiskt skrivande och inte heller någon systematisk stödhandledning. Genomströmningen har ökat sedan 1993. För att strama upp C-kursens uppsatsmoment ytterligare har en tidsgräns på sex månader införts fr o m ht 1998, dvs studenter som inte blir färdiga i tid får U (möjlighet till dispens finns dock). Intressant nog har detta dock inte lett till att fler blir färdiga i tid. Däremot har registreringarna blivit färre, och de studenter som anmäler sig nu är mera målinriktade, vilket kan ses som en vinst. Handledningen spelar en mycket viktig roll och kan vara betungande men ligger för närvarande på en relativt rimlig nivå även om ytterligare stöd skulle behövas i vissa fall. Språket som sådant spelar en mycket stor roll eftersom alla uppsatser skrivs på franska.

Italienska

Även här förekommer på varje nivå skriftliga uppgifter av olika omfattning. På A- och B-nivå är uppläggningsen ungefär densamma som i franska. På C-nivå skrivs en individuell uppgift på 4-5 sidor kopplad till en läskurs om 5 poäng; uppgiften ska hålla vetenskaplig standard vad gäller formalia och liknande. Först på D-nivå skrivs en 10-poängsuppgift på ca 20 sidor (80 p krävs för FK-examen i italienska). I övrigt är uppläggningsen som i franska (dvs med introduktionskurs osv).

Även i italienska delas ämnesbanker ut till studenterna, och de har också möjlighet att skriva inom något av institutionens forskningsprojekt. Dessutom erbjuds en skrivstuga för studenter på alla nivåer som skriver uppsats eller motsvarande. ”Skrivstugan innebär att studenter på högre nivå hjälper till med dispositions- och språkgranskning, något som är till stor hjälp i skrivarbetet för de nya studenterna. Skrivstugan fungerar således som ett utmärkt komplement till den regelrätta handledningen.”

Verksamheten fungerar relativt tillfredsställande även om genomströmningen kunde vara något högre. En tidsgräns har införts liksom i franska, men effekten av denna har ännu inte visat sig särskilt stor. Kvaliteten på arbetena är i de flesta fall god, troligen på grund av att

skrivuppgifter förekommer på alla nivåer och tack vare skrivstugan. Språket spelar en mycket stor roll eftersom alla uppsatser skrivs på italienska.Handledningen är betungande eftersom endast två personer har rätt kompetens inom avdelningen – här skulle alltså mera resurser behövas.

Uppgiftslämnare: Maria Tullgren Pearman, byrådirektör och ansvarig för skrivslussen i franska.

Klassiska språk

Latin

På A- och B-nivå studeras främst läroböcker och latinska texter. Studenternas första riktiga möte med forskning och vetenskaplig litteratur sker därför framför allt på C- och D-nivå. C-uppsatsen innebär att den studerande skriver en recension av ett internationellt vetenskapligt verk. Dessa verk väljs med stor omsorg och anpassas individuellt till den studerandes intressen och språkkunskaper (här avses engelska, tyska eller franska). Det framgår inte vilket språk studenterna skriver sina uppsatser på, men svenska är antagligen vanligast – latin skriver man under alla omständigheter inte på.

C-uppsatserna är av ojämn kvalitet men genomströmningen är god (ofta uppåt 100 %), något som tillskrivs den handfasta och individuellt anpassade handledningen där de studerande får råd ”dels om hur uppsatsen skall struktureras, dels om hur kritik av forskning skall framföras, dels om den rent ytliga språkliga utformningen. Vid slutet av varje handledningstillfälle kommer handledaren och studenten överens om hur det fortsatta arbetet skall planeras och bestämmer tid för nytt möte.” Innan det är dags för seminariebehandling går handledaren igenom uppsatsen en sista gång och kommenterar den språkliga utformningen.

Uppgiftslämnare: Monika Aztalos, professor i latin.

Nygrekiska

C-uppsatsen omfattar 5 poäng. C-kursen (som löper under två terminer) inleds med ett seminarium där handledaren går igenom kursens syfte och det vetenskapliga skrivandets grunder. Till detta kommer en biblioteksgenomgång. I övrigt sker handledningen individuellt. På D-nivå förekommer endast individuell handledning – uppsatsen omfattar här 10 p. Uppsatserna skrivs på svenska eftersom nygrekiska är ett

nybörjarämne. Av den anledningen förekommer det heller inte något akademiskt skrivande på A- och B-nivå.

Uppsatsen bidrar helt klart till att dra ner genomströmningen på C-nivå. Ett försök har dock gjorts med schemalagda sammankomster, gemensamt tema (kring en viss författare) och gästföreläsare i form av en framstående expert på det aktuella temat. Uppläggningsen tycks ha bidragit till att flera blev klara i tid. Uppsatsernas kvalitet varierar dock en hel del, inte minst vad gäller språkbehandlingen. Man efterlyser därför gemensamma fakultetskurser i akademiskt skrivande.

Uppgiftslämnare: Eva Hedin, universitetslektor i nygrekiska.

Lingvistik

Institutionen har under ganska lång tid lagt ned resurser på undervisning i akademiskt skrivande eftersom man ser skrivandet som en oupplöslig del av ett vetenskapligt förhållningssätt och som ett viktigt medel när det gäller att få studenterna att utveckla ett sådant förhållningssätt. Det finns fyra olika avdelningar – fonetik, allmän språkvetenskap, datorlingvistik och teckenspråk – med ganska olika traditioner varför åtgärder och praxis kan variera en del mellan de skilda avdelningarna. För de tre förstnämnda är dock grundkursen gemensam.

På A-nivå förekommer två typer av större skriftliga uppgifter: grupparbeten och laborationsuppgifter. Därutöver får studenterna även en hel del inlämningsuppgifter som innebär att de självständigt ska besvara frågor av problemlösningsskaraktär. ”Grupparbetena innebär att man i grupper om 4-5 under en handledare under kursens gång gör en mindre, empirisk undersökning av ett problem och redovisar detta skriftligt, på max. 4 sidor, samt muntligt under en avslutande gruppredovisningsdag. Undersökningen väljs ur terminens ’problembank’ där institutionens lärare ger ett problem samt en kort beskrivning av bakgrunden till detta. Många lärare ser detta som en möjlighet att testa frågeställningar i anslutning till sin pågående forskning. Det är alltså ’riktiga’ problem och inga pseudoproblem det är fråga om. Den lärare som bidragit med frågeställning är också i allmänhet handledare åt ’sin’ studentgrupp. Grupparbetena samlas i ett kompendium. Varje grupp redovisar sin uppgift och fungerar som opponenter på en annan grupps uppgift. Grupparbetena brukar få höga poäng i våra utvärderingar.” (Exempel har här bilagats av institutionen.)

På B-nivå utförs den skriftliga produktionen ofta som en del av examinationen. De uppgifter som förekommer är större, självständiga

recensionsuppgifter, hemtentor och inlämningsuppgifter. Exempel och instruktioner från allmän språkvetenskap (sociolingvistik) och seminarieverksamheten i fonetik har bifogats av institutionen. ”Inom teckenspråk förekommer förutom hemuppgifter också analysuppgifter som innefattar en muntlig presentation och produktion av ett handout.”

Inom alla avdelningar förekommer C- och D-uppsatser om 10 poäng. C-uppsatskurserna är därvid i vissa fall strikt schemalagda och -bundna (exempel på detta har bifogats av institutionen), medan de i andra fall inte är det i lika hög grad. ”Synen på målsättningen med C-uppsatsen skiljer sig mellan de olika avdelningarna. De flesta betraktar C-uppsatsen som ett tillfälle att lära sig hantverket och anser att man inte skall ställa alltför stora krav på nytänkandet. Det gör man däremot på D-uppsatsen, som också ligger till grund för en ev. antagning till forskarutbildningen. Någon företräder åsikten att C-uppsatsen [D-uppsatsen?] efter bearbetning ska kunna publiceras i en internationellt erkänd facktidskrift. Självfallet får dessa skillnader i åsikter konsekvenser för t.ex. genomströmningstakten.”

”För vår del har införandet av grupparbeten redan på grundkursen inneburit stora fördelar genom att studenterna redan på ett tidigt stadium fått lära sig skriva strukturerat och med en specifik uppgift för ögonen. Schemalagningen av C-uppsatskursen resulterade också i ett direkt uppsving i takten producerade C-uppsatser. /---/ Vi kan heller inte se några tecken på sjunkande kvalitet som en följd av den nya, striktare upplägningen.”

Institutionens problem är inte brist på idéer utan på resurser. Möjligheten till stordrift på detta område är ju tämligen begränsad, och här menar man sig redan ha gjort vad som går att göra. Vad som nu behövs är framför allt kvalitativa insatser, och sådant kräver som bekant personresurser, vilket är dyrt. Uppslag som diskuteras för närvarande är bl a möjligheten att införa gemensamma riktlinjer för betygsättning och möjligheten att inom givna ramar införa skriftliga motiveringar (här finns redan en informell praxis att bygga vidare på).

Ett återkommande problem är vidare ”att många studenter inte är vana vid skriftlig produktion; de har svårt att skriva sakprosa. Detta kan ta sig olika uttryck; studenten skriver genomgående talspråksaktigt eller blandar olika stilarter /.../. Och problemet gäller inte bara den stilistiska nivån utan också den mer formellt språkliga. Många studenter har inte svenska som modersmål. Andra, som har det, behöver ändå hjälp. Att vara ’svensklärare’ i den omfattning som krävs har vi varken tid eller utbildning för. Vi önskar oss därför en central, kontinuerlig ’skrivarverkstad’ dit man kunde hänvisa de studenter som så behöver.”

Uppgiftslämnare: Christina Hellman, prefekt. Arbetsgrupp: Brita Berman, professor, Päivi Juvonen, studierektor och Rickard Domeij, doktorand.

Nordiska språk

Institutionen har en mängd olika kurser av varierande omfattning och utseende, och förhållandena varierar därför en del från kurs till kurs. Både Svenska och Praktisk svenska – de två stora kurserna vid institutionen – innehåller en delkurs i skriftlig framställning på A-nivå (4 resp 8 poäng), och dessutom skriver man en hel del även inom andra delkurser som t ex textanalys och tillämpningsstudium (fr a inlämningsuppgifter och hemtentor). ”I grundkurserna i Svenska som andraspråk och i Nordiska språk ingår däremot inte någon skrivkurs, vilket faktiskt märks när studenterna når B-nivån”.

På B-nivå skriver man inom alla kurser proseminarieuppsats och/eller projektarbete. Alla som når C-nivån har därmed fått en viss grundläggande träning i akademiskt skrivande. ”På C-nivå ingår skrivandet framför allt i själva uppsatskursen (inkl. metodseminarier) men även andra, valfria delkurser redovisas ofta genom att studenten lämnar in hemuppgifter, papers el. likn. och får dessa bedömda. Dessutom ligger ju i själva ämnet en möjlighet att fördjupa sig i skrivandets metoder och teorier på olika nivåer.” Uppsatserna skrivs på svenska (alternativt danska eller norska), vilket är ett krav.

Genomströmningen på C-nivå kunde vara bättre, och institutionen kommer att arbeta på att försöka få fler studenter att fortsätta till C- och D-nivå. ”Dock tror jag att problemen här inte lika mycket beror på bristande skrivförmåga el. likn. Studenterna här kan nog formulera sig relevant, genreanpassat och vetenskapligt i de allra flesta fall. Det beror snarare på konkurrens från andra ämnen och det omgivande samhället att alltför många C-studenter tar alltför lång tid på sig att bli klara. Viljan att till varje pris bli klar inom utsatt termin eller läsår är svag.”

Kurserna i skriftlig framställning har visat sig fungera mycket bra, och sådana borde därför införas på institutionens alla grundkurser. Mycket talar dessutom för att ”en kort kurs i skriftlig framställning, inriktad på akademiskt skrivande o. likn. borde erbjudas varje student på universitetet, inte bara de som läser svenska som ämne (gärna också en kurs i retorik och muntlig framställning). Det finns ett mycket stort behov, och det finns ganska mycket man kan lära ut/ta till sig även med begränsad undervisningstid.”

Uppgiftslämnare: Staffan Nyström, studierektor.

Orientaliska språk

Indologi

Kursutbudet omfattar sex nivåer (120 p), och kandidat- och magisteruppsatser skrivs först på E- respektive F-nivå. Av intresse i det här sammanhanget är delkursen Bibliografi, dokumentation och terminologi rörande Indien (7 p) som läses på D-nivå och som tillsammans med kursmomentet Seminarieuppgift (3 p) syftar till ”att förse studenten med praktiska och teoretiska kunskaper som gör det lättare att arbeta med kandidat- och magisteruppsatserna” på E- och F-nivå. Kursen består av sju olika delar, och efter varje del får studenterna i uppgift att skriftligt sammanställa information ur olika verk, varvid svårighetsgraden ökar efter hand. Särskild vikt läggs vid formalia och korrekt språk, och i mån av tid görs även muntliga presentationer.

Denna kurs har visat sig fungera mycket bra. ”Sedan kursen infördes har uppsatsernas kvalitet successivt ökat och handledningen av kandidat- och magisteruppsatser har kunnat koncentreras mera på innehållet.” Dock är det inte särskilt många som läser indologi på E- och F-nivå. Däremot läser många ämnet upp till just D-nivå för att sedan fortsätta vid andra institutioner.

Sedan ett antal år tillbaka tycker man sig ha märkt ”ökade klyftor. I stället för jämn kvalitet urskiljs de som redan kan formulera sig i skrift från dem som har stora svårigheter i att skriftligt sammanställa och återge information.” Den ovannämnda kursen fyller därför en viktig funktion.

Studenterna skriver i regel på svenska men engelska kan också förekomma (kurslitteraturen är för det mesta på engelska, tyska och franska). Det händer att studenter uppmanas att omarbeta sina texter för publicering i institutionens tidskrift Orientaliska studier. Det mest angelägna på E- och F-nivå är enligt avdelningens uppfattning ”individuellt anpassad och mycket konkret regelbunden handledning”.

Exempel på studentuppgifter från olika årskullar har bilagts av institutionen.

Uppgiftslämnare: Mirja Juntunen, kursansvarig och lärare på kursen Bibliografi, dokumentation och terminologi.

Japanska

Studenterna tränas i akademiskt skrivande från första terminen. På A- och B-nivå finns t ex två 5-poängskurser där examinationen sker ”dels i form av en salskrivning, dels i form av en mindre uppsats (ca 5-10 sidor) om något ämne som studenten väljer i samråd med läraren. I slutet av terminen behandlas alla uppsatser i seminarieform”. På C-nivå består examinationen på kursen i litteraturhistoria av muntlig redovisning och uppsats, som sedan behandlas i seminarieform, och på D-nivå ”gör studenterna en självständig uppgift i form av en översättning av en autentisk japansk skönlitterär text till svenska”. Studenternas praktiska översättningsproblem diskuteras vid ett antal seminarier, ”och den slutliga produkten måste vara skriven på något så när god idiomatisk svenska för att bli godkänd.” Under denna termin får studenterna också olika typer av skriftliga hemuppgifter som sedan behandlas på lektionerna.

Kandidat- och magisteruppsats skrivs sedan under den femte resp sjätte terminen, dvs på E- resp F-nivå, och då har studenterna alltså redan skrivit ett antal uppsatser. Uppläggningsen här är den gängse, dvs arbetet inleds med ett antal schemalagda seminarier där studenter och lärare tillsammans diskuterar ämne, syfte m m och avslutas med opposition då uppsatsen nått den kvalitativa nivå som krävs. Under terminens gång får studenterna dessutom lägga fram sina mer eller mindre framskridna uppsatsutkast till diskussion. Ofta inkallas en extern opponent, vilket har flera fördelar. Avdelningen har dessutom köpt in en hel del litteratur om akademiskt skrivande och om teori och metod som studenterna kan låna (en lista har bilagts av avdelningen). Man rekommenderar vidare studenterna att läsa de obligatoriska 40 s k breddningspoängen (krävs för examen) innan de börjar med sin kandidat- eller magisteruppsats, vilket gör studenterna optimalt rustade.

Kandidatuppsatserna tenderar att ta längre tid än en termin ”men vi gör vårt bästa för att få studenterna att planera sitt arbete så att de klarar uppsatsen på en termin. Lyckas man få några studenter att gå in för detta och tro på att det ska gå att klara av, sprider sig denna stämning bland de andra studenterna”. Svårare är det då att få studenterna att skriva magisteruppsats: ”Det kan hända att en viss mognadsprocess eller medvetenhet om att en magisterexamen kan vara gångbar på arbetsmarknaden behövs för att studenterna ska besluta sig för att skriva en uppsats till.”

När det gäller studenternas skrivförmåga så är, menar man, ”studenternas ingångskapital ofta ganska dåligt. Ofta behärskar de inte mer än en stilart,

och har dessutom ofta svårt med satsbyggnad, prepositioner och kommatering”. Uppsatserna skrivs på svenska men möjlighet att skriva på engelska finns om särskilda skäl föreligger (institutionen bistår i sådana fall dock inte med språkgranskning). Har man skrivit kandidatuppsats på svenska får man emellertid gärna skriva magisteruppsats på engelska.

Vidare har man följande bestämda uppfattning och förslag: ”Det mest angelägna som måste göras på detta område är att stävja fokuseringen på kvantitet vad medelstilledningen beträffar och utarbeta ett system som gör det möjligt för oss att i lugn och ro utveckla den kvalitet på undervisningen som vi vill uppnå och upprätthålla och som studenterna har rätt att förvänta sig när de investerar tid och pengar i studier hos oss. Vi ska inte behöva känna det som om vi måste smyga oss till att syssla med högkvalitativ undervisning med en god prestationsnivå kvalitativt räknat, medan vi ’egentligen’ ska syssla med att generera så många HÅP-ar som möjligt till så låg kostnad som möjligt, oavsett kvalitetsnivå.”

Uppgiftslämnare: Gunilla Lindberg-Wada, professor och avdelningsföreståndare.

Kinesiska

Kinesiska är ett nybörjarämne, och längre uppsatser, dvs kandidat- och magisteruppsatser om 10 p, skrivs därför först på E- och F-nivå. Kortare uppsatser och inlämningsuppgifter förekommer dock redan på A-, B-, C- och D-nivå, och dessa fungerar som föreberedelse och skrivträning inför uppsatsarbetet på E- och F-nivå.

Några exempel: På fortsättningskursen skriver studenterna 2-3 sidor om en viktig historisk personlighet i Kinas historia (dock ej kejsare). ”De formella kraven på denna uppsats är inte speciellt höga. Ett av syftena är att låta studenterna läsa böcker om ett specifikt ämne utanför kurslitteraturen. Detta kan ge insikter i den allmänna forskningens villkor.” På påbyggnadskursen ”ingår en uppsats på 5 till 10 sidor där studenten skriver ingående om antingen en kinesisk filosof, idériktning eller fenomen som han/hon känner intresse för. /---/ De formella kraven är högre än på fortsättningskursen. En ordentlig syftesförklaring krävs, tillsammans med en avslutning plus ordentliga referenser till läst material. Resoneringsätt och analysmetoder diskuteras med studenterna i förväg.”

Uppgiftslämnare: Torbjörn Lodén, professor.

Östasienlinjen

Linjen omfattar 160 poäng och avslutas med ett examensarbete om 20 poäng. Skrivuppgifter ingår i realiakurserna, dvs Historia, Kulturhistoria, Politik och Ekonomi. ”Till dessa kurser har det varit viss undervisning i uppsatsskrivning och metodologi. En metodkurs på 3 poäng ingår i kurserna Östasiens historia och kulturhistoria. I fördjupningskurserna i språk finns en bibliografi- och metodikkurs på 2 poäng, som är tänkt att förbereda studenterna för examensarbetena.” Studenterna skriver PM som t ex ”berör historievetenskaplig metod och kulturbegreppet” men även andra texter som ett led i examinationen på olika kurser. De senare ventileras även på seminarier.

Metodkurserna har fungerat bra. Undervisningen i uppsatsskrivning och metod har varit uppskattad av studenterna, och önskemål har även framförts om liknande undervisning kopplad till examensarbetena. Mellan 60 och 70 % av dem som läst minst tre år på linjen tar ut sina examina. ”Att siffran inte är högre torde främst bero på att studenter får arbete innan de tar ut sin examen. Parallelläsning kan också vara en viktig förklaring. Vidare har de som haft problem med uppsatsskrivning, som med få undantag görs på svenska, under tidigare kurser ofta svårigheter med sina examensarbeten, men de utgör av egen erfarenhet att döma en minoritet. /.../ Det mest angelägna vad gäller examensarbetena är individuellt anpassad lärarhandledning.”

Uppgiftslämnare: Gabriel Jonsson, föreståndare.

Slaviska språk

10-poängsuppsatser förekommer i ryska, polska och tjeckiska men först på D-nivå (fördjupningsnivå) – minst 80 poäng krävs nämligen om något av dessa ämnen ska vara huvudämne i filosofie kandidatexamen. I ryska och polska kan man dessutom läsa magisterkurs (E-nivå), och då krävs ytterligare en 10-poängsuppsats (kursplaner finns på institutionens hemsida: www.slav.su.se/sprak.html). ”På lägre nivåer, dvs. upp till och med påbyggnadskursnivå, förekommer i såväl ryska, polska som tjeckiska ett antal mindre, självständigt utformade skriftliga uppgifter. Dessa skrivuppgifter tjänar som förberedelse inför det större specialarbetet, men institutionen har också funnit det värdefullt att betona skrivande överhuvudtaget, oavsett om de studerande fortsätter till fördjupningskursnivån eller inte.”

Ett exempel: På fortsättningskursen i ryska är det sedan 1994 ”möjligt för studenterna att som alternativ till muntlig sluttentamen skriva ett s.k. självständigt arbete på svenska eller ryska, vilket ger 2 poäng. Detta

arbete skall omfatta en uppsats på cirka tio sidor inom ämnet litteratur, språk, kulturhistoria eller samhälle. Ämnet är preciserat och blir ofta förelagt av handledare och är mycket begränsat till sin karaktär. I arbetet ingår läsning av en vetenskaplig artikel inom det valda temat och en litteratursökning. Arbetet behöver inte föras med notapparat men med en litteraturlista. Detta alternativ har blivit mycket populärt bland våra studenter, och under de fem år som det funnits har vi fått in mer än sextio uppsatser, ofta av mycket god kvalitet. Studenterna får här möjlighet att skriva en längre text redan på fortsättningskursen och är alltså bättre förberedda att ta itu med den stora uppsatsen på fördjupningskursen.”

De ”förberedande” skrivuppgifterna har enligt institutionen fungerat bra: antalet uppsatser på t ex fördjupningskursen i ryska har ökat och uppsatserna skrivs snabbare. Ett problem har nämligen varit ”att vissa studenter skjuter upp skrivandet av det självständiga arbetet från termin till termin. /---/. För att få fler studenter att inte bara påbörja utan också slutföra det självständiga arbetet i ryska har institutionens handledare på senare tid blivit striktare när det gäller ämnesvalet: handledaren har här blivit mer styrande, och den enskilda studentens möjlighet att få skriva om sitt ’favoritämne’ har därmed i motsvarande mån kringkurits.”

Ett annat problem gäller samordningen av ”de mer tekniska aspekterna på uppsatsskrivandet”: studenterna är nämligen relativt få vid varje tillfälle, och dessutom är de inte sällan i otakt. ”Tidigare har vi sett det som svårt att styra detta hårdare, men resultaten från andra institutioner där man har prövat en mer strukturerad uppsatsskrivningsprocess har fått oss att börja fundera över om och hur ett sådant arbetssätt skulle kunna anpassas till våra förhållanden.”

Det stora och övergripande problemet är dock enligt institutionen att ”språkämnenas grundutbildning i Sverige är minst två terminer för kort”, dvs studenterna hinner inte på den tid som de har till förfogande att tränga in i de studerade språken så långt ”att det faller sig naturligt med en större analytisk ansats”, och de har heller inte ”kunnat inhämta tillräcklig teori och metod för att kunna ta sig an uppgiften”.

Uppgiftslämnare: Peter Alberg Jensen och Per Ambrosiani.

Spanska och portugisiska

Kandidatuppsats i spanska skrivs numera, dvs sedan ht 1997, på D-nivå och magisteruppsats på E-nivå, en förändring som gjorts för att möta den tidigare låga genomströmningen på C-nivå och för att det visat sig att många studenter helt enkelt ”inte lyckas utveckla förmågan att skriva

vetenskapliga/argumenterande texter under de första terminerna (särskilt i språk där förkunskaperna är begränsade).” I portugisiska ligger redan kandidatuppsatsen på D-nivå sedan tidigare.

I samband med denna förändring vidtogs även andra åtgärder i syfte att höja studenternas skriftliga uttrycksförmåga utifrån ”ett helhetsperspektiv på den skriftliga uttrycksfärdigheten från A till E”. Skrivträning av olika slag bedrivs nu på A- till C-nivå i form av ”t.ex. uppsatser, resuméer, referat, korrespondens, rapporter, översättningar mm. /---/ Samtidigt har nya former för examination och handledning av specialarbete introducerats på D-E-nivå.”

”I portugisiska har kollaborativ skrivträning med hjälp av internet använts på A-B-nivå där våra studenter kommunicerar med portugisiska studenter och får direkt återkoppling på sin produktion utan lärarkontroll. Olika former av återkoppling till studenter har prövats, bl a skriftliga/muntliga kommentarer /.../. Studenter har också aktiverats att ta ansvar för utvecklingen av sin skrivförmåga genom självrättning/grupprättning mm.”

”Därutöver har uppsatsliknande skrivövningar införts på B-C-nivå för att öka studenternas förmåga att skriva en självständig (vetenskaplig) uppsats. Studenter skriver en specialuppgift (nivåarbete) på 6-7 sidor där kursansvariga lärare i skriftlig framställning samarbetar med ansvariga lärare för en annan modul (språkvetenskap, litteratur, kultur och samhälle mm) kring bedömningen av ’uppsatsens’ språkliga utformning och innehåll” (uppgiftsinstruktionen har bifogats av institutionen).

Som särskilt lyckad framhåller man den skriftliga färdighetsmodulen i påbyggnadskurs i spanska ”som visat sig fungera bra för de studenter som avser att gå vidare till *fördjupningskurs* och skriva det specialarbete om 10 poäng som leder till kandidatkompetens i ämnet” (kursbeskrivningen har bifogats av institutionen). Det intressanta med denna kurs är bl a att den utgår från och tar hänsyn till ”studenternas heterogena ingångsfärdigheter i spanska och portugisiska”, något som är ett stort problem. Kursen har två mål: 1) att väsentligt förbättra den studerandes uttrycksförmåga i skrift, och 2) att väsentligt förbättra den studerandes färdighet i förmedling mellan språken spanska och svenska (oavsett vilket språk som utgör inlärares starkare språk).

Efter de ovan omtalade förändringarna har fler studenter blivit klara med sina D-uppsatser i spanska på en termin. Även uppsatsernas kvalitet har förbättrats. Dessutom har genomströmningen på B- och C-nivå ökat väsentligt i spanska de två senaste åren. Problemen med studenternas heterogena ingångsfärdigheter kvarstår dock i viss mån. För övrigt ställer

man sig positiv till ett akademiskt startår alternativt en inledande bastermin.

Uppgiftslämnare: Amadeu Batel, studierektor.

Tvåspråkighetsforskning

På A- och B-nivå övas formalia i viss utsträckning, t ex källhänvisningar och ordval. På C- och D-nivå ingår litteratur om vetenskaplig metod, och det akademiska skrivandet diskuteras på seminarier. Nivån bland studenterna när det gäller det akademiska skrivandet är emellertid varierande, vilket ställer till en del problem. Man har därför följande förslag: ”Studenter som är ovana att skriva akademiskt bör genomgå någon kurs i akademiskt skrivande som anordnas för studenter t ex inom språkvetenskapliga ämnen. En sådan kurs bör innefatta både teoretiska och praktiska moment.”

Uppgiftslämnare: Veli Tuomela, studierektor.

Tyska och nederländska

Examensarbeten i tyska och nederländska skrivs på C-nivå, och de ska författas på det främmande språket, vilket ger de studerande ”en sista möjlighet att öva sig i att skriva på språken och få sin text rättad innan de lämnar institutionen”. Inget vetenskapligt skrivande förekommer på A- och B-nivå där i stället olika former av färdighetsträning står i centrum. Viss undervisning i akademiskt skrivande ges på C-kursens seminarier, t ex ”hur man citerar, hur man ställer upp källförteckning, hur man samlar och disponerar materialet, analyserar och bedömer det kritiskt osv”.

De specialarbeten som skrivs vid institutionen håller i allmänhet god standard, anser man. När det gäller specialarbeten med språkvetenskaplig inriktning visar sig det dock ofta ”att den studerande har bristfälliga kunskaper i språkvetenskaplig terminologi och begreppsbildning”, vilket inte sällan innebär extra handledning. Ett annat problem är den vikande tillströmningen på A-nivå.

Institutionen framhåller handledningens stora betydelse för huruvida specialarbetena blir färdiga: ”Regelbundet återkommande handledningspass och snabb feedback till studenten är av stor vikt”, men samtidigt är det också viktigt att handledaren inte styr för mycket så att studenten blir osjälvständig. Man bör också tänka på att inte ”skiljas från studenten förrän man har avtalat tid för nästa sammanträffande. Det

arbete som skall utföras mellan mötena skall vara klart definierat.
Uppsatskrivaren skall känna att man förväntar sig någonting till ett visst datum. Någon möjlighet att fly in i andra åtaganden skall inte få finnas.”

Uppgiftslämnare: Ingrid Wikén Bonde, prefekt.

Juridiska fakulteten

Juridiska institutionen

I utbildningen på Juristlinjen, som omfattar nio terminer, ingår att skriva ett examensarbete omfattande minst 10 och högst 20 poäng; de flesta (ca 95 %) väljer att skriva 20-poängsuppsatser. Under de sju första terminerna föreläggs studenterna en mängd olika skrivuppgifter i form av PM och referat. ”Dessa skriftliga uppgifter rättas vad beträffar sakinnehållet samt oftast även språkligt. En del uppgifter ger även poäng/credit inför tentamen. Avsikten med att ge studenterna regelbundna skriftliga uppgifter är att deras förmåga att skriva övas upp. Biblioteksträning ges i form av sökning efter rättsfall.”

Examensarbetena håller enligt institutionens uppfattning god kvalitet såväl innehållsligt som språkligt, och de efterfrågas i stor utsträckning av andra studenter och advokatbyråer. De bästa uppsatserna publiceras dessutom i olika serier. Vissa studenter tar visserligen längre tid att handleda än andra, ”men de är i klar minoritet”, och antalet uppsatser med betyget B eller Ba ”är kolossalt lågt”.

Genomströmningsproblem finns dock, och här är det just uppsatsen som är problemet för studenterna som gärna önskar sig mera vägledning i uppsatsskrivandets konst.

En introduktionskurs ges inför examensarbetet, och under vt 2000 har denna lagts upp på ett nytt sätt i syfte att underlätta för studenterna. Följande moment har ingått: en workshop i bibliotekets regi och två föreläsningar. På workshopen behandlas hur man söker ”information i tryckt och elektroniskt material”, och den första föreläsningen är inriktad på ”frågor kring tidsplan, källmaterial och informationssökning, skrivarbete och utredningsarbete, skrivarbete som språkarbete samt kvalitetskrav och bedömning”.

Under den andra föreläsningen görs dels en uppföljning av den första, dels diskuteras deltagarnas erfarenheter av skrivande, dels behandlas vissa frågor som kan dyka upp beroende på undersökningens art ”(t.ex. utländska språk, fältundersökningar och studier av avtalspraxis)”. Dessutom vidtog man följande praktiska åtgärd: ”Inför den andra föreläsningen/mötet så lades den första föreläsningens innehåll ut på vår hemsida så att studenterna kunde repetera innehållet och de som ej kunnat delta i den första föreläsningen fick ett underlag för att kunna delta i den andra.”

Om mer resurser fanns så skulle institutionen dels genomföra fler uppsattsseminarier (förekommer i vissa juridiska ämnen men inte i alla), dels införa ett dubbelt handledarsystem, dvs både en intern och en extern bedömare. Systemet har prövats i viss utsträckning, och erfarenheterna är mycket goda, men tyvärr är det också mycket kostsamt.

Uppgiftslämnare: Mona Åstrand, studierektor.

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Data- och systemvetenskap

Vid institutionen finns dels fristående kurser, dels en fyraårig linje. C-uppsats skrivs enbart inom de fristående kurserna, men även D-uppsats kan givetvis förekomma. På linjen skrivs endast D-uppsats. C-uppsatsen är inte obligatorisk, men de som väljer att inte skriva C-uppsats kan förstås inte bli fil. kand.

Ingen speciell skrivträning bedrivs på de fristående kurserna på A- och B-nivå. Dock förekommer en hel del inlämningsuppgifter, men dessa granskas i första hand ur ämnesmässiga aspekter. På linjen finns däremot en del uppsatsförberedande aktiviteter: ”I ett 11p-block där studenterna ska bygga ett större informationssystem finns en 3p-del, där studenterna ska skriva en individuell rapport som ska följa särskilda anvisningar. Denna rapport granskas ur såväl ämnes- som språksynpunkt. Vidare finns det innan D-uppsatsen ett obligatoriskt moment (Forskningsmetodik och vetenskapligt skrivande, 3p) där skrivdelen motsvarar ca 1p. Man går då först igenom vissa formalia och studerar ett antal godkända D-uppsatser och studenterna ska sedan skriva ett antal korta referat.”

Utförliga anvisningar för C-uppsatsen finns samlade i ett 60-sidigt häfte, vilket har bifogats av institutionen. ”Det är möjligt att dessa i viss mån kan tjäna som förebild eller god idé för vissa andra institutioner.” För D-uppsatsen finns en särskild vägledning (A Guide to Writing a Master’s Thesis) som finns tillgänglig på nätet under följande webbadress: www.dsv.su.se/~terttu/mguide96.pdf; vad gäller den administrativa delen runt D-uppsatsen, se även www.dsv.su.se/magister/magskrivanv.html.

När det gäller C-uppsatserna är man på institutionen rätt nöjd när det gäller såväl kvalitet som genomströmning. ”Vi tror att det beror på en mycket mer strikt etappindelning än för D-uppsatserna. Vidare får studenterna en standardstruktur, som underlättar studenternas igångsättande. Det står dock studenterna fritt att avvika från strukturen och de duktiga studenterna gör det ganska ofta.” Eftersom C-uppsatsen inte är obligatorisk, antar man vidare att det dessutom kanske förekommer en viss självcensur.

När det gäller D-uppsatserna på linjen är läget mera bekymmersamt. Genomströmningen är här sämre, och man har ”därför börjat fundera på att skapa en kandidatutgång från linjen”. Studenternas avbrottsbenägenhet har dessutom ökat på grund av den överhettade IT-marknaden, dvs man

”fullföljer inte sina linjestudier i samma utsträckning som tidigare, kanske inte ens påbörjar D-uppsatsen”.

Uppsatserna skrivs på svenska eller engelska. Om studenten har svenska som modersmål så rekommenderas det alternativet även på magisternivå: ”Det är nämligen bättre att en ämnesmässigt bra uppsats skrivs på bra eller hyfsad svenska än på staplig engelska. Många svenskar tror att de kan skriva engelska lika bra som svenska, men mycket få kan det i verkligheten.” Alla studenter skriver dock inte heller svenska särskilt bra enligt institutionens uppfattning: ”Helt allmänt är vi förvånade över de brister som vissa studenter har beträffande förmågan att skriva svenska. Detta trots att vi har ganska hög antagningspoäng till vår linje. Gymnasieskolans krav i ämnet svenska tycks vara för lågt ställda.”

D-uppsatserna kräver enligt institutionen ytterligare åtgärder. ”Vi har redan skapat en checklista för att kvalitetssäkra uppsatserna men också för att normera bedömningen mellan handledarna/examinatorerna så att betygsbedömningen upplevs som mer rättvis. /---/ Redan idag är D-uppsatsen det klart mest resurskrävande undervisningsmomentet och det vore därför värdefullt om institutionerna fick stimulans i form av särskilt resurstillägg för de helårsstudenter som påbörjar sina D-uppsatser.” Problemet att studenterna väljer arbete framför examen är dock svårare att komma till rätta med.

Uppgiftslämnare: Eric Roupé, studierektor.

Ekonomisk historia

Institutionen har sedan 1995 arbetat med att reformera uppsatsskrivandet, och man har nu dessutom utvärderat detta arbete – se rapporten *For better Quality and higher Rate of Success. Pedagogical Goals and Work Routines for Papers written on the Undergraduate Level of History* som författats av Rita Bredefeldt och som bilagts av institutionen. I det följande beskrivs dock huvudsakligen utbildningens nuvarande utformning.

Institutionen utgår från en ”helhetssyn på grundutbildningen, som innebär att studenternas individuella skrivande skall påbörjas redan på A-nivån. Det är på det numera enda fördjupningsmomentet som studenterna har löpande individuellt skrivande med återkopplingar från läraren till varje lektion. Det gör vi för att avdramatisera själva skrivandet, för att redan på grundkurs träna skrivfärdigheter och för att peka på skrivproblematiken på ett tidigt stadium. Vi håller också fast vid den så gott som totala fokuseringen på uppsatsskrivandet på B-nivån. Här slussas studenterna

direkt in i forskaranknutna block inom vilka de sedan kan välja ämne för uppsatsen. Här har vi både individuell handledning och grupphandledning. Vi har också blivit tydligare med vilka krav och normer som gäller på ekonomisk historia, där mycket av uppsatsen är källmaterialstyrt och betoningen ligger på själva hantverket på B-nivån och mera på analysen och det självständiga vetenskapliga skrivandet på C-nivån.”

Hur studenterna skriver har visserligen inte undersökts närmare ”men en allmän uppfattning vid samtal med handledare och seminarieledare är att studenternas språkfärdigheter i svenska lämnar en hel del att önska. Däremot är inte problemen att skriva genreanpassat lika stora. Vi upplever dock fortfarande mycket skiftande nivåer vad gäller själva det vetenskapliga skrivandet, vilket torde ge oss en fingervisning om att satsa mera på uppsatsens metodologi på de nya teori- och metodmomenten.”

Institutionen pekar även på flera andra fundamentala problem: ”Det största problemet är sannolikt att studenternas skrivande påverkas både kvalitativt och kvantitativt av flera externt verkande faktorer som institutionen varken kan helt överblicka eller göra något åt. Skrivandet påverkas av studenternas mångsyssleri. Det är parallellstudier och/eller avbrott för erhållet arbete som hindrar studenterna att bli klara med 20 poäng på en institution på en termin. Studierna har uppenbarligen varit ett alternativ under perioder av arbetslöshet, arbetsmarknadsläget för ungdomar har spelat in. Ekonomisk historia har heller inte alltid varit ett förstahandsval vad gäller ämne, vilket kan sänka studiemotivationen ytterligare. Detta tillsammans med nedskärningar som följd av underskottsproduktion av poäng, ökade personalkostnader på grund av bl a lektorernas nya arbetstidsavtal (utan kompensation till institutionerna) tvingar också ekonomisk-historiska institutionen till att koncentrera alla krafter på att minimera försämringar i stället för att maximera förbättringar.”

Företagsekonomi

På A- och B-nivå skriver studenterna PM i grupp (2-5 personer), något som förekommer på fyra kurser. Behandlingen sker sedan ”under seminarier där innehållet i ämnet tas upp. Läraren går sällan in och tar upp den språkliga behandlingen och inte heller PM:ets logiska struktur.” För de studenter som ska skriva kandidatuppsats anordnas i slutet av termin två (B-nivå) en föreläsning där bl a de olika lärarna presenterar sig och sina ämnen och uppsatsgrupper.

Studenterna skriver sina C-uppsatser i s k uppsatslag där 1-3 personer ingår (vanligast är 2), och uppsatslagen ingår i sin tur i en uppsatsgrupp som består av ca 20 personer. Uppsatsarbetet följer ett bestämt schema och är fördelat på åtta seminarier: 1) Introduktion och ämnesval, 2) Arbetsrapport: problemdiskussion, 3) Arbetsrapport: problemprecisering och undersökningsdesign (5-10 s), 4-5) Utförlig arbetsrapport (10-30 s), 6) Möte inför s k pajseminarium, 7) Pajseminarium (80 % av färdigt uppsatsarbete läggs fram och studenterna får opponera på varandra), 8) Slutseminarium.

Som stöd har studenterna också uppsatsanvisningar att tillgå, vilket är mycket uppskattat (dessa har bifogats av institutionen; samma information finns även på institutionens hemsida: www.fek.su.se). Dessutom ges en föreläsningsserie om metod omfattande 8 x 2 timmar där man bl a tar upp sådant som vetenskap, statistik, intervjuer och fallstudier.

Uppläggningsen på D-nivå ser ut på ungefär samma sätt. Magisteruppsatsen föregås av en kurs i vetenskapsfilosofi.

Genomströmningen på C-nivå är ca 85 % och på D-nivå knappt 50 % – systemet med handledning i uppsatsgrupper fungerar alltså mycket bra på C-nivå. Även kvaliteten är hög enligt institutionen. ”I jämförelse med andra företagsekonomiska institutioner i landet, så lär vi ha de högsta kraven.” Dock påpekar man även att vetenskapligt skrivande på C-nivå ”är sällsynt”; på D-nivå är det däremot vanligt.

Följande faktorer bidrar enligt institutionen till att höja genomströmningen: hög fart i början av uppsatskursen, att studenterna kommer igång snabbt, att studenterna aktiveras med hjälp av bl a anvisningar och uppsatsmallar, fast tidsplanering och pajseminarium (institutionen har här bilagt exempel på uppsatsanvisningar och liknande dokument).

Intressant att notera är också storleken på handledarnas ersättning, vilken i genomsnitt är 5 lektorstimmar för kandidatuppsats och 6 för magisteruppsats.

Uppgiftslämnare: Christer Lindgren.

Internationell pedagogik

På grundutbildningsnivå finns ett mastersprogram – för övrigt förekommer endast forskarutbildning vid institutionen. ”All undervisning

sker på engelska och studenterna kommer från många olika länder. Allt detta gör att förutsättningarna skiljer sig från många andra institutioners.”

En särskild 5-poängskurs i akademiskt skrivande ges vid institutionen: *Scientific Reporting* (kursbeskrivningen har bifogats). ”Erfarenheterna av kursen är hittills mycket goda och vi upplever att studenternas förmåga att skriva akademiskt ökat påtagligt. Dessutom läggs rutinmässigt i mastersprogrammet in några avsnitt som behandlar akademiskt författande. Bl a används då olika doktors- och mastersavhandlingar som exempel och studenterna får i smågrupper kritiskt gå igenom avhandlingarna och rapportera sina slutsatser.”

Institutioner påpekar att det finns ”våldigt mycket att hämta på internet som gäller uppsats- och avhandlingsskrivande. Många universitet i andra länder har väl utvecklade internetbaserade skriarverkstäder för studenter. De som vi utnyttjar använder sig alltså av engelska, men det skulle säkert vara en god idé om Stockholms universitet kunde sätta upp en motsvarande verkstad för produktion av akademiska skrifter kanske både på svenska och engelska. Dessutom skulle man ganska lätt kunna sätta upp en särskild hemsida för universitetets studenter med länkar till internationella skriarverkstäder, internetbibliotek, språkhjälper m m.”

Vidare önskar man sig ”en särskild utbildning i akademisk engelska både i form av kurser och internetbaserade möjligheter” vid Stockholms universitet – bristande färdigheter i engelska är nämligen inte helt ovanligt bland studenterna.

Uppgiftslämnare: Jan-Ingvar Löfstedt.

Kriminologi

Institutionen använder sig alltmera av hemtentamen och ”papers” i syfte att ge studenterna tillfälle att öva och utveckla sitt skrivande. Hemtentamen förekommer på fyra kursmoment och ”papers” på tre. C-uppsatserna utgör dock ett problem för närvarande: ”Genomströmningen är för låg, för många faller ifrån, kvalitén är inte alltid tillräckligt hög och arbetsbördan för handledaren är i åtminstone vissa fall för stor.”

Trots att olika former prövats vad gäller uppsatskursens uppläggning har man ännu inte hittat någon bra metod. ”Ett problem är att seminarierna som trots viss närvaroplikt inte leder till deltagande från studenternas sida. Få yttrar sig och ännu färre förefaller ha läst den uppsats som behandlas. Ett annat problem utgör frågan om studenterna skall kunna välja fritt, som för närvarande, eller tilldelas ämnen. Sedan ett år tillbaka

prövas en modell där alla uppsatsförslag och uppsats-PM diskuteras gemensamt i handledarkollegiet för att på så sätt minska risken för resultatlösa ämnen. ”Under ht 2000 kommer C-kursen dessutom ”att bli mer styrd, bl.a. genom ökad schemaläggning av olika moment”, och kontakt har tagits ”med andra institutioner för att finna bättre former för C-uppsatskursen”.

Uppgiftslämnare: Henrik Tham, prefekt och examinator på C-uppsatskursen.

Kulturgeografi

Vid institutionen finns dels fristående kurser, dels samhällsplanerarlinjen. På den senare har muntlig och skriftlig framställning en central ställning. ”Det är ju framför allt genom att vara skickliga i att ta fram och muntligt och skriftligt presentera olika utredningar och beslutsunderlag som studenterna på linjen efter sin utbildning ska finna en plats på arbetsmarknaden, tillsammans med men samtidigt också i konkurrens med t ex arkitekter, lantmätare /.../. Detta gör både vi och företrädare för arbetsmarknaden mycket klart för studenterna från allra första början. De lär sig med andra ord mycket tidigt att det är viktigt att de lär sig att skriva uppsatser och rapporter.”

Med detta som utgångspunkt har institutionen ”arbetat fram ett ganska konsekvent program på samhällsplanerarlinjen för träning i rapport- och uppsatsförfattande, både i större och mindre grupper. I all huvudsak bildar de här uppgifterna en trappa med successivt allt högre krav på kvalitet och självständighet. Det avslutande projektarbetet på fjärde terminen får deltagarna i hög grad ta eget ansvar för”.

Även på de fristående kurserna utförs skrivuppgifter av olika slag. På A-nivå förekommer ett projektarbete som ska redovisas i form av ett paper. Uppgiften innebär att studenterna, som arbetar i grupp, ”ska ta fram underlag för och skriva ihop en guide till en kulturgeografisk exkursion (som sedan också genomförs, med studenterna som guider!)”. (Tidigare gjordes ett fältarbete som redovisades i form av en uppsats men det har man inte längre råd med.)

På B-nivå skriver man uppsats. Studenterna delas ”in i 3-4 olika grupper, med lite olika inriktning /.../ och handledningen av uppsatsarbetet ges huvudsakligen i dessa grupper, på schemalagd tid. De färdiga uppsatserna seminariebehandlas (granskas av opponenter) sedan i respektive grupp.” Också på C-nivå organiseras numera arbetet i smågrupper kring en handledare. ”Den tidigare sammanhållna kursen i kulturgeografisk teori

och metod har brutits upp så att varje sådan grupp, vi har tre-fyra grupper om ca 8-10 studenter per grupp, tar upp dessa teman. Sedan glider gruppernas verksamhet vartefter alltmer över på att ägnas åt deltagarnas uppsatsarbete. Mycket av handledningen ges i dessa grupper. /---/ På D-nivån arbetar man mera 'traditionellt' och individuellt, med individuell handledning."

Studenterna på linjen har i regel inte några problem med att bli klara i tid med sina uppgifter (se dock nedan). När det gäller de fristående kurserna har genomströmningen på B-nivå blivit klart bättre sedan systemet med smågrupper infördes, och kvaliteten har blivit jämnare. Också på C-nivå har genomströmningen ökat något men inte så mycket som man hade hoppats. "Produktivitetstvinsterna ligger därför snarare i att handledningen nu sker mera rationellt, handledarna sparar helt enkelt en del tid. Ett plus är också att det är en 'trevlig' och social undervisningsform, något som både lärare och studenter betonat vid utvärderingarna. /---/ D-uppsatser blir inte så ofta klara under 'rätt' termin, studenterna – särskilt på samhällsplanerarlinjen – är synnerligen väl medvetna om att en bra magisteruppsats har ett stort värde då de söker jobb."

Följande åtgärder har alltså enligt institutionen visat sig betydelsefulla och framgångsrika: att det finns ett genomtänkt program för studenternas skrivande, att undervisningen på B- och C-nivå sker i "lagom" stora grupper och "att teori- och metodundervisningen ges i dessa grupper, så att den ganska lätt och tydligt kan knytas till de aktuella uppsatsarbetena", att utomstående experter bjuds in att delta i seminariebehandlingen samt att uppsatsarbetet delvis bedrivs i fältkursform, vilket har många fördelar; bl a uppnår man större engagemang och delaktighet.

Institutionen lägger vidare "ganska mycket arbete, särskilt på grundkursen på samhällsplanerarlinjen, på att redan från första början 'kriarätta' texter" och menar att studenterna – och därmed även institutionen förstås – har igen detta längre fram i utbildningen. Språket som används är i regel svenska, "men den som vill får naturligtvis lika gärna använda engelska, danska eller norska", och i vissa fall väljer studenterna faktiskt också att skriva sina rapporter på engelska.

Institutionen pekar på flera viktiga frågor och problem. En sådan fråga gäller genomströmningen: "Är det så att en del institutioner har 'löst' det här problemet genom att helt sonika omdefiniera (i praktiken sänka) kraven, så att en D-uppsats idag motsvarar en C-uppsats för säg 5-15 år sedan, en C-uppsats idag en 'gammal' B-uppsats, medan B-uppsatsen ersatts av ett eller ett par paper(s)? Och om detta icke är ovanligt – är det i

så fall främst de med tiden allt mindre resurserna till grundutbildningen som har tvingat fram en sådan omläggning /.../ eller finns det andra orsaker? T ex att det kan vara ett enkelt sätt att lösa dilemman med att se till att D-uppsatserna verkligen håller högre kvalitet än C-uppsatserna?”

En annan fråga gäller hur man ska förhålla sig till uppsatser med påtagliga språkliga brister: ”Vilka krav ska och kan vi ställa på studenter som inte har svenska som modersmål? Jag avser då inte utbytesstudenter /.../ utan /.../ ’vanliga’ studenter vid SU. Detta är ett stort – och växande? – problemområde som enligt min mening helt klart kräver särskilda utredningar som gärna borde leda fram till ett centralt policybeslut. Ska det t ex finnas central ’konsulthjälp’ som institutionerna kan hänvisa studenterna till eller ska det (som idag) vara upp till handledaren att avgöra vilka insatser som hon eller han bör göra?”

Ytterligare en fråga handlar om hur man ska hantera det notoriska problemet med att studenter med olika erfarenheter av uppsatsskrivande och universitetsstudier möts på en och samma kurs. Detta inträffar i institutionens fall t ex då studenter på samhällsplanerarlinjen och studenter som läser kulturgeografi som fristående kurs hamnar i samma grupp (vilket är ofrånkomligt av ekonomiska skäl).

Enligt institutionens uppfattning är det ”viktigt att SU och de olika fakulteterna fortlöpande bedriver olika former av verksamheter, typ workshops, kring studenternas skrivande. Det underlättar att goda idéer kan spridas. Kanske kunde man också överväga att centralt och då på fakultetsnivå anordna ’skrivarstugor’ för ’närbesläktade’ ämnen och avsedda för studenter som saknar erfarenheter av akademiskt skrivande.”

Ett problem med detta förslag är dock, som man mycket riktigt påpekar, att medel i så fall antagligen måste tas från institutionerna. ”En bättre idé är kanske därför att söka externa medel – och PU-medel – för ett projekt som går ut på att ta fram praktiska rekommendationer för hur ’skrivarstugor’ skulle kunna inrättas och arbeta vid de enskilda institutionerna. Att vi en gång misslyckades med detta [bara redan duktiga studenter dök nämligen upp varför verksamheten lades ned efter ett tag] bevisar ju inte alls att idén var så dum /.../. Men om vi kan lägga uppsatsarbetet på B-nivån (eller C-nivån i de fall man ’bara’ har paperskrivande på B-nivån) på en högre nivå än vi – med tanke på somliga studenters bristande förkunskaper – kan göra idag så vore detta en betydande vinst.”

Uppgiftslämnare: Bertil Sannel, studierektor.

Nationalekonomi

På A-nivå förekommer skrivträning i form av dels hemuppgifter, dels skriftliga tentamina. Återkoppling ges genom att uppgifterna rättas och går igenom varvid tonvikten läggs ”vid att förklara tankegångar och motivera slutsatser, vilket för oss framstår som en minst lika viktig förberedelse för en framtida akademisk och annan yrkesmässig verksamhet som den mera ytliga språkliga förmågan (vilken ju inte heller är oviktig, men studenterna vet mer om detta även om de inte skriver perfekt).”

På B- och C-nivå skriver man uppsats. Uppsatsen på B-nivå skrivs vanligen i grupp och innehållsmässigt är den ”i praktiken ofta ett referat, men i egna ord vilket är ytterligare ett steg på vägen i förmågan att förklara tankegångar etc.” På B-nivå förekommer dessutom inlämningsuppgifter och skriftliga tentamina.

Genomströmningen på C-nivå är numera 60 %, vilket man är rätt nöjd med. När det gäller uppsatsernas kvalitet går åsikterna isär något: möjligen har den sänkts något när genomströmningen ökat. ”Å andra sidan är det troligt att uppsatsernas kvalitet tidigare var för hög med hänsyn till den tid arbetet skall ta. De arbetsinsatser som krävs av studenterna bedömer vi är rimliga nu och studenterna verkar hålla med.” Även när det gäller frågan huruvida uppsatserna språk är acceptabelt eller ej går åsikterna isär något bland handledarna. Man skiljer dock inte så mycket på språket och det underliggande resonemanget: ”Vår uppfattning är att vi kräver att studenterna skall kunna resonera vetenskapligt, och att många studenter faktiskt kan det, men en stor grupp kan det inte. Vi är osäkra på hur man förmedlar sådan kunskap.”

På institutionens önskelista står bl a följande: ”Flera av pedagogiska enhetens seminarier om akademiskt skrivande har varit intressanta och en fortsatt sådan verksamhet vore värdefull. Idealiskt skulle man önska att studenterna redan innan de kom hit, dvs i gymnasiet, kunde få träning i att skriva resonerande och argumenterande, inte bara för att akademiska uppsatser då skulle kunna bli bättre utan för att förmågan att skriva vetenskapligt är efterfrågad på arbetsmarknaden.”

Uppgiftslämnare: Astri Muren, studierektor.

Pedagogik

Skriftliga uppgifter förekommer i relativt stor utsträckning på både A- och B-nivå som en del av examinationen. ”Här läggs stor vikt vid den

skriftliga framställningen, allt som ett led i utveckling av kompetens att författa vetenskapliga texter. Återkopplingen varierar givetvis från lärare till lärare. En del är noga med språket, andra lägger kanske mer tonvikt vid en skrifts logiska struktur.”

Enligt institutionens erfarenhet är det viktigt att studenterna så snart som möjligt får tillfälle att ”vänja sig vid att framställa material i skrift och att lära sig hantera ett vetenskapligt skrivsätt naturligt” men man pekar också på att det gäller att gå försiktigt fram så att studenterna inte hämmas i onödan.

Det mest angelägna när det gäller att öka genomströmningen på C-nivå är enligt institutionens uppfattning ”nog att få studenterna att inta en realistisk hållning till sitt tänkta uppsatsarbete”: studenterna tar ibland på sig alltför stora frågor, har svårt att samla data och bearbeta insamlat material och har engagemang utanför studierna, vilket institutionen bedömer som mera problematiskt än själva skrivandet.

Uppgiftslämnare: Arvid Löfberg.

Psykologi

Olika former av skrivande och skrivträning förekommer på såväl A- som B- och C-nivå. ”På grundkursen uppmuntras studenterna till eget, analyserande skrivande redan under de fjorton första dagarna. Under hela första terminen skriver studenterna dessutom i grupper om fyra en uppsats, där de skall söka integrera kunskaperna från de olika momenten på första terminen. Dessa uppsatser ventileras vid ett examinationsseminarium med oppositionsförfarande. Inom de olika momenten utför studenterna dessutom, antingen i grupp eller individuellt, laborationer och fältstudier, där avrapporteringen i skriftlig form ses som en viktig del. På ett av momenten finns en alternativ examinationsform, en hybrid mellan sals- och hemtenta, där studenterna en tid i förväg får välja mellan ett par breda ämnen, som de sedan med hjälp av läroböcker och annan litteratur innehållsligt och mentalt förbereder hemma, men först i skrivsalen slutligen avrapporterar, utan hjälp av litteratur och anteckningar.”

På B-nivå förekommer inlämningsuppgifter inom de flesta moment och dessutom ett valfritt moment om 5 poäng ”där studenter uppmuntras att /.../ så smått förbereda kommande termins C-uppsats, genom att skriva en litteraturstudie inom ett mycket närliggande område.” På C-nivå ”förbereds studenterna inför 10-poängsuppsatsen genom att de dels för varandra och för sig själva innan skrivandet tar vid får diskutera sina planer och får synpunkter från ett par för kursen ansvariga lärare (oftast då ej desamma

som handledaren) och studiekamraterna. Dessutom gör de ett 'laborativt' arbete, som helst ska ligga så nära det planerade C-ämnet som möjligt."

På institutionen är man över lag nöjd med uppsatsernas kvalitet men däremot inte med genomströmningen: "Vi har inte velat minska studenternas självständighet genom alltför mycket styrning (vilket ju annars är ett bra, men tveksamt, sätt att öka genomströmningen, dock med stor risk för en försämring av det egna kritiska tänkandet och därmed till förfång för ett vetenskapligt förhållningssätt)."

Studenternas ytspråkliga förmåga är "oftast god, med vissa undantag självfallet", menar man, vilket antagligen hänger ihop med att studenterna i regel har "mycket goda betyg från gymnasieskolan". "Det vetenskapliga sättet att skriva skiftar mer i kvalitet, vilket kanske inte är oväntat. Vi gör dock allt vad vi kan för att socialisera in studenterna i ett vetenskapligt skrivsätt, både formellt och innehållsligt."

Institutionen har dessutom följande förslag: "C-uppsatsen bör tas ner på jorden! och dess 10 poäng bör ställas i relation till andra moment! Min åsikt är att lärare hjälper till att 'haussa' upp C-uppsatsen på mer eller mindre subtila sätt, vilket leder till ökade krav på studenten (både utifrån och inifrån), och en elak spiralliknade effekt har uppstått. Detta har ju också pågått under många år. Nu lägger många studenter ner betydligt mer tid på C-uppsatsen än vad som egentligen är meningen." Dessutom tycker man att det behövs mer "utbildning av handledare för att inympa ett professionellt förhållningssätt till både studenten och slutprodukten. Här behövs en stor pedagogisk insats över alla institutioner!"

Uppgiftslämnare: Bertil Törestad, vik. studierektor.

Socialantropologi

För att komma till rätta med C-uppsatsproblematiken har institutionen på senare tid vidtagit bl a följande åtgärder: dels har man gjort en ökad satsning på och uppstramning av själva C-uppsatsarbetet, dels har man infört fler skrivmoment på lägre nivåer.

"En större andel av lärarresurserna används nu till uppsatsseminarierna. Det betyder att varje seminariegrupp består av c:a 10 studenter, som arbetar under hela terminen inom ramen för ett bestämt, men inte alltför snävt avgränsat tema. Studenterna arbetar med tre orubbliga dead lines – för synopsis, för utkast och för slutmanus. På samtliga får de lärarkritik. Om slutmanuskriptet inte håller måttet har studenten en viss tid på sig att ändra sin text. Det här har haft det goda med sig att de flesta studenter nu

faktiskt blir färdiga med sina uppsatser samma termin de påbörjar kursen.”

”Examinationen på tidigare kursmoment, från A- till C-nivån, har lagts om så att den nu i stort sett bygger på individuellt skrivna hemtentamina, oftast på grundval av några förelagda frågor. I något fall skriver studenterna i stället en mindre uppsats på ett tema de själva valt, och också här kan de få lärarkritik på utkast och slutmanus. Den som underkänts får alltid möjlighet att revidera sin text, sakligt, språkligt och/eller argumentationsmässigt.”

På D-nivå har man dessutom infört ”ett fempoängsmoment som är helt inriktat på det antropologiska skrivandet”, och tanken är att det ”i stor utsträckning ska bygga på övningar”.

När det gäller studenternas skrivförmåga så redovisar man följande erfarenheter: ”Lärarna vid institutionen tycks vara överens om att studenternas språkskicklighet varierar enormt. Det gäller förmågan att skriva överskådligt, klart och väldisponerat; men också förmågan att skriva syntaktiskt och formmässigt korrekt. Det säger sig väl självt att institutionen har svårt att göra så mycket åt den senare typen av brist. Det ligger nära till hands att dra slutsatsen att det till stor del handlar om otillräcklig träning under gymnasietiden.”

Uppgiftslämnare: Ulf Björklund, studierektor.

Social forskning – Arbetsmarknadskunskap

”Förutom vanliga salskrivningar förekommer hemskrivningar och projektarbeten, som redovisas muntligt och skriftligt. Projektarbetena är delvis till för att studenterna skall träna upp sin skriv- och analysförmåga. De får ’feedback’ även på stil och formuleringar. Men detta är förstås inte huvudsaken hos oss.”

”Projektarbetena är mycket bra – de känns inte så stora för studenterna och kanske inte heller så ’dramatiska’. Det gör att de vågar lite mer och framför allt blir texterna lättare att göra om; de görs också oftast i grupp.”

”Studenterna behöver över huvud taget skriva mer, mycket mer, och det tror jag att de behöver göra på olika moment (korta papers osv) och på olika sätt, så att inte uppsatserna blir så högtidliga och dramatiska när de väl kommer dit. Formalian (noter etc) är ofta ett stort problem för många; den borde de kunna träna separat på olika sätt.”

Uppgiftslämnare: Bill Sund, studierektor.

Socialt arbete – Socialhögskolan

Vid institutionen finns fyra olika inriktningar som alla startar med en humanistisk-samhällsvetenskaplig grundkurs på 40 p. Grundkursen varierar något mellan de olika inriktningarna men ett ”gemensamt krav är att de studerande redan på första momentet skall öva sig på akademiskt skrivande och den första inlämningsuppgiften är av sådan karaktär. Vi anser att det är viktigt med fortlöpande individuella skrivuppgifter, att inlämnade uppgifter följer bestämda kriterier och att studenterna får feedback på det de skriver.”

För de studerande på socialhögskolan krävs fortlöpande skrivuppgifter framför allt under termin 3 i samband med att de också har praktik. ”I princip har de en skriftlig inlämningsuppgift varannan vecka samt en sammanfattande slutrapport som examinationsarbete. /---/ I pappren krävs det att studenterna på ett korrekt sätt kan hänvisa till kurslitteratur eller annan relevant information. De tränas på så sätt i att reflektera över det de iakttar på praktikplatsen och att sätta in detta i ett teoretiskt sammanhang. Lärarna kommenterar pappren skriftligt till varje student. Pappren används också som studiematerial i självstudiegrupper med handledare. Examinationen består i en seminariebehandling av varje students slutrapport med kommentarer av lärarna. För godkänt krävs att rapporten är korrekt vad gäller innehåll, formalia, struktur och språk.”

Under termin 4 ges vidare en 10-poängskurs i forskningsmetoder som är av speciellt intresse när det gäller det akademiska skrivandet. ”Den är tudelad. Ena delen innehåller studier i kvantitativ metod och där examineras de studerande på så sätt att de i grupper om sex personer genomför en enkätstudie som bearbetas och rapporteras på ett korrekt vetenskapligt sätt. Den andra delen innehåller studier om kvalitativ metod och där är det likaså en grupp som gemensamt genomför en studie som rapporteras. Båda rapporterna seminariebehandlas med opponentskap enligt fastställda kriterier. /---/ Denna kurs med dess examinationer kan ses som en gruppvis förberedelse för den kommande individuella C-uppsatsen.” (Listan med kriterier har bifogats av institutionen.) På C-nivå finns en 5-poängskurs i forskningsmetod och uppsatsstöd. ”Den har visat sig nödvändig för att upprätthålla den vetenskapliga kvaliteten i uppsatserna. Varje student tilldelas en handledare som i princip skall vara disputerad. /---/ Särskilda examinatore utses för varje C-uppsats /.../ i syfte att höja kvaliteten.” (Kvalitetskrav på C-uppsatser samt kriterier för opponentskap har bilagts av institutionen.)

Genomströmningen på C-nivå ligger i snitt på 50-60 %, vilket man är missnöjd med. Studenterna hinner helt enkelt inte bli färdiga med uppsatsarbetet på de 10 veckor som står till buds. Därför anordnas även uppsatsseminarier vid ca tre tillfällen påföljande termin, vilket ger ytterligare 10-20 %. Under läsåret 1999/2000 har man dessutom ”gjort en särskild satsning för få alla gamla studenter klara. Vi tog kontakt med samtliga som hade sitt uppsatsarbete kvar. Med hjälp av stödundervisning, grupp- och individuell handledning samt självstudiegrupper hoppas vi att de kan slutföra sina uppsatser senast VT 2000. Enligt tillgänglig information går arbetet bra och vi räknar med att få ytterligare några studenter examinerade.”

När det gäller kvaliteten på C-uppsatserna så är man i stort sett nöjd för närvarande, och man ser detta ”som en effekt av tidig och kontinuerlig träning i akademiskt skrivande från första momentet på termin 1”. Dock konstaterar man också att en ”del studenter saknar gedigna språkkunskaper trots ganska höga antagningspoäng. Det gäller såväl det grammatiska som språkbehandling och stavning. Det kan vara speciellt problematiskt med studenter som har invandrarbakgrund. Vi är inte nöjda med vår egen insats och skulle här gärna diskutera på vilket sätt studenter som har behov av det skulle kunna tränas och få hjälp med sin svenska.” Institutionen anser sig inte ha kompetens och ekonomiska möjligheter ”att klara ett sådant extra arbete”.

Vidare framförs två förslag eller önskemål. Man vill för det första ”gärna delta i en diskussion om hur man ytterligare ökar genomströmningen av studenter som skriver C-uppsats”, och för det andra skulle man vilja kunna ”remittera studenter med språk- och/eller skrivproblem till någon person, grupp eller enhet, kanske seniora studenter, där han/hon kunde få hjälp dels för att träna språket verbalt och skriftligt, dels få sina C-uppsatser granskade ur språklig synvinkel innan de läggs fram på seminarier för examination.”

Uppgiftslämnare: Birgitta Sandén Eriksson, studierektor.

Sociologi

På A-nivå förekommer en delkurs där studenterna introduceras i såväl akademiskt tänkande som skrivande: ”Integrationsmomentet löper över hela terminen och syftar både till självständigt arbete i grupper och till ökad allmän förståelse av sociologi /.../. Terminen avslutas med skriftlig och muntlig redovisning av teamarbetet. Den skriftliga redovisningen sker dels genom inlämning av loggbok och dels genom författandet av en rapport. Den muntliga redovisningen sker genom seminarium där

grupperna både presenterar sina egna rapporter och diskuterar varandras arbeten.”

På B- och C-nivå skriver man uppsats. C-uppsatsmomentet ”är utspritt över terminen. Stödet till studenterna förmedlas vid tre typer av seminarier för utkast i varierande grad av färdigställande.Handledning i motsvarande sju lektorstimmar erbjuds per uppsats. Speciell metodhandledning i form av workshops erbjuds också. Speciella seminarier erbjuds där den vetenskapliga metoden, språkligheter och formalia behandlas. /---/ Utanför schemat har studenterna också en hel del kontakt med kursansvariga.” (Anvisningar och riktlinjer för C-uppsatsmomentet har bifogats av institutionen.)

Några exempel på sådant som enligt institutionen visat sig framgångsrikt: ”Workshops i tillämpad metod” (där inte minst den omedelbara kopplingen till studenternas pågående arbete visat sig produktiv), förekomsten av uppsatsskrivande med varierade krav på samtliga nivåer och användningen av två examinatorer/kursansvariga med olika teoretiska och metodologiska erfarenheter.

”Att uppsatsmomentet på institutionen är utspritt under terminen (interfolierat med kurser i sociologisk teori och analys)” har både fördelar och nackdelar: en del tappar tråden medan andra på så sätt får tillfälle att skaffa sig de kunskaper de behöver. C-uppsatserna vid institutionen bedöms vara ”av skiftande kvalitet, men merparten är ändå ambitiösa och väl genomförda arbeten”. Ingenting sägs om genomströmningen. När det gäller språket har man bl a noterat följande onöjaktigheter i studenternas texter: ”en hel del talspråk typ ’våran’ dyker upp; alltför korta stycken där den röda tråden riskerar att brytas; ’svengelska’ översättningar”. Många studenter har dessutom svårt med formalia som t ex referenser och liknande.

Institutionens framtida arbete på detta område kommer att inriktas på att ”fortsätta integreringen av teori och metod i den totala undervisningen” och man ”behöver också ha en utvidgad diskussion med handledare, exempelvis i form av handledarträffar” (ett intressant underlag till en sådan diskussion har bifogats av institutionen).

Uppgiftslämnare: Mats Rubarth, studierektor.

Statistik

”På A- och B-nivå görs för närvarande ingenting för att förbereda studenterna inför kommande C-uppsatsskrivande. När studenterna börjar på C-nivån saknar de alltså träning i att skriva i vårt ämne.”

”Själva uppsatsarbetet på C-nivån är numera ganska schemabundet (vilket det inte var tidigare). Arbetet börjar med några obligatoriska träffar, där vi bl.a. försöker ge vissa råd om sådant som stil, layout och referenser.” För närmare information om uppsatsarbetets uppläggning hänvisas till *Rapport över PU-projektet ”Ny uppläggning av uppsatsarbetet på påbyggnadskursen”* av Raul Cano och Jan Wretman (1999-05-03), vilken bifogats av institutionen.

Genomströmningen på C-nivå har ökat betydligt sedan den mera schemabundna uppläggningsen på uppsatskursen infördes. Däremot är handledarna ofta rätt missnöjda när det gäller ”uppsatsernas kvalitet i presentationsmässigt och stilistiskt avseende. /---/ Ett fåtal studenter skriver en korrekt och lättflytande svenska. Det är förvånande i vilken hög grad en del andra studenter saknar förmåga att skriva sammanhängande meningar och även på annat sätt saknar känsla för att uttrycka sig klart och tydligt. En annan grupp med speciella skrivproblem är naturligtvis de som inte har svenska som modersmål. I en del fall skriver de en helt oacceptabel svenska, och handledarna får lägga ner orimligt mycket arbete på att skriva om sådana uppsatser.”

Att skriva genreanpassat och vetenskapligt är vidare inte sällan ett problem för studenterna. ”En del studenter har lätt att snappa upp de stilistiska krav som råder inom ämnet. Andra är mer okänsliga eller ointresserade. Att skriva vetenskapligt är ju bl.a. att presentera sitt stoff på ett klart och tydligt sätt, att förklara vad man menar, så att läsaren kan följa med i argumentationen. Där märks bristen på träning mycket starkt hos våra studenter.”

I praktiken uppgår handledarnas arbetsinsatser till ”betydligt fler timmar än vad arbetsinsatsen värderas till enligt gällande beräkningsschabloner. Om (som det ryktas) C-uppsatsernas utseende i framtiden kommer att bli en viktig faktor vid kvalitetsrangordning av olika universitet och högskolor, så kommer handledarna att få lägga ner ännu mer arbete på att få uppsatserna i ett presentabelt skick.”

Nästan alla uppsatser skrivs på svenska. Engelska är dock tillåtet och förekommer i ett fåtal fall. ”De studenter som inte har svenska som modersmål har i regel sämre kunskaper i engelska än i svenska, varför deras uppsatser i de flesta fall skrivs på svenska.”

Följande förslag till förbättringar framförs: ”En angelägen uppgift inom institutionen är att ge studenterna mer träning att skriva redan på A- och B-nivån. Det skulle kunna uppnås genom strängare krav på att redogörelserna för de obligatoriska inlämningsuppgifterna skall vara utformade på ett mer uppsatsliknande sätt med inledning, beskrivning av syfte etc. Naturligtvis måste studenterna då också få instruktioner om hur de skall utforma sina redogörelser.”

”En annan angelägen uppgift (som antagligen också är angelägen för andra institutioner än vår) är att de studenter som inte har svenska som modersmål får någon sorts serviceenhet, dit de kan gå för att få sina manuskript språkgranskade och rättade till korrekt svenska, så att ämneshandledarna slipper denna tidsödande uppgift (för vilken de ju i de flesta fall också saknar kompetens).”

Ytterligare en uppgift vore att ta fram en ”antologi med exempel på bra vetenskapliga presentationer” som studenterna skulle kunna ha som förebild och lära sig av. ”Kanske skulle varje universitetsämne behöva sin egen antologi.”

Uppgiftslämnare: Jan Wretman, studierektor.

Statsvetenskap

Skrivuppgifter förekommer numera redan på A-nivå där varje student ska skriva en text på 10-15 sidor inom momentet politisk teori. Dessutom finns planer på att under ht 00 pröva en frivillig skivrarverkstad på grundkursen ”där grunderna för akademiskt skrivande lärs ut och provas”.

På B-nivå ges inför uppsatsmomentet en storföreläsning som behandlar det akademiska skrivandet, och skrivläroboken *Från tanke till text* av Jarrick & Josephson är dessutom obligatorisk kurslitteratur. Uppsatsen på B-nivå (5 poäng) följer ”ett ganska enhetligt upplägg som innefattar obligatorisk handledning samt några obligatoriska seminarier. Vi har också fr.o.m. ht 99 infört en kontrollstation före det seminarium då uppsatserna ventileras. Vid denna kontrollstation skall studenten lägga fram en icke-färdig text. Det har visat sig bra ur både genomströmnings- och kvalitetssynpunkt att på detta sätt ’pressa’ fram en text. /---/ I stort sett alla uppsatser skrivs individuellt”.

På C-nivå ges s k workshops i anslutning till uppsatsarbetet: ”En och samma lärare ansvarar både för en temainriktad specialkurs om 5p och en uppsatsdel om 10p. Ett skäl till denna förändring är att vi skapat mer samlade uppsatsgrupper med inriktning på ett tema vilket gynnar nätverk och

ökat samarbete mellan studenter. Det förefaller som om ökad styrning i vid mening av uppsatsarbetet har haft en viss gynnsam effekt när det gäller studenternas möjligheter att bli färdiga i tid." Vidare arbetar man på att ta fram en lärobok i uppsatsskrivande med speciell inriktning på C-nivån. Andra planer är att komprimera metodkursen så att studenterna kommer igång tidigare med uppsatsskrivandet och att "lyfta fram 'hantverket' i högre grad".

Skrivande utnyttjas dessutom allt mera vid institutionen som ett led i examinationen på olika delkurser.

Ca 60 % av studenterna blev under vt 99 klara med sina B-uppsatser på en termin. Motsvarande siffra för C-uppsatserna var för vt 99 20-25 %, vilket kan förefalla lågt, men detta är trots allt en ökning jämfört med för ca fem år sedan, då siffran var 5-10 % klara på en termin. Ser man till hur många som bli klara under två terminer så ökar dock genomströmningen till ca 50 %, vilket kan jämföras med ca 20 % omkring 1995.

När det gäller studenternas skrivförmåga redovisas följande iakttagelser: "En del lärare ser dystert på 'skrivförmågan' medan andra framhåller att det inte var bättre förr. Vi måste ändå ta de signaler på allvar som säger att alltför många studenter har svårt att uttrycka sig i skrift, vilket dramatiskt försvårar ett akademiskt skrivande, som utmärks av bl.a. precision och koncentration."

"Lärare på grundkursens första moment, ett tiotal seminariegrupper i politisk teori, har nyligen pekat på att en del invandrarstudenter har skrivproblem, men att också andra studerandegrupper i viss utsträckning kan ha problem. Att skrivproblemen märks tydligare på A-nivån kan vara en viktig iakttagelse. Möjligen fortsätter inte dessa studenter till B-nivån och då borde i så fall eventuella insatser i första hand göras på grundkursen."

Institutionen ställer också följande centrala fråga angående "de svårigheter som studenter har i fråga om akademiskt skrivande. /---/ Är det en studerandeangelägenhet som i så fall bör drivas av studenterna själva? Eller är det en institutionsangelägenhet? Eller är det en angelägenhet för hela universitetet?"

Uppgiftslämnare: Göran Bergström, studierektor.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Astronomi

Studenternas skrivande utgör inte något större problem enligt institutionen, och man menar att det är först i samband med ”färdigställandet av examensarbetet” som det blir betydelsefullt. Examensarbetena skrivs alltid på engelska, ”vilket gör det svårt att separera problem som rör själva skrivandet från de som har sin grund i bristande språkkunskaper. De svårigheter som har visat sig tycks inte i första hand ha sin grund i bristande förmåga att uttrycka sig i skrift. Studenter som besitter goda ämneskunskaper producerar normalt relativt välskrivna examensarbeten. Emellertid är det viktigt att notera att också det omvända gäller, dvs. dåliga ämneskunskaper leder oftast till dåligt skrivna examensarbeten.” Vidare kan, anser man, ”den muntliga presentationen av examensarbetet ibland vara otillfredsställande”.

Uppgiftslämnare: Hans Olofsson, prefekt.

Fysik

På A-, B- och C-nivå förekommer ett stort antal laborationer, och merparten av dessa redovisas skriftligt. ”Som stöd för skrivandet utdelas vissa enkla skrivregler, tips och formulerade krav som ställs på de skrivna redogörelserna.” På C-nivå genomför studenterna dessutom ett projektarbete om fyra poäng. ”Projektet redovisas i såväl skriftlig som muntlig form. ”

Vid institutionen finns även en särskild linje, Projektlinjen, som är uppbyggd kring genomförandet av ett antal större projekt som redovisas på olika sätt. Här ingår också en obligatorisk kurs i svenska, där bl a skrivträning sker. ”Man kan konstatera att studenterna på projektlinjen under sina två första år har förvärvat en större färdighet i att skriva redogörelser, rapporter och uppsatser jämfört med övriga studenter. Detta verkar tyda på att den frekventa träningen i att skriftligt redovisa projekt har gett resultat.”

Enligt institutionen varierar kvaliteten på uppsatserna (examensarbetena) mycket. ”Skall någon trend urskiljas, så skulle det i så fall vara att nivån på förkunskaperna hos de studenter som vi antar till grundutbildningen har sjunkit kraftigt de senaste 10 åren. Det gäller såväl skriftlig framställning som ämneskunskaper.”

Huvudsakligen används kurslitteratur som är skriven på engelska, ”vilket ger studenterna en ständig träning i engelska, åtminstone vad gäller det genreanpassade och vetenskapliga språket”.

”Det största problemet”, enligt institutionen, ”är studenternas bristfälliga förkunskaper, såväl ämnesmässiga som skrivfärdighetsmässiga. Här behövs en rejäl uppräckning både på högstadie- och gymnasienivå. Inom grundutbildningen vid universitetet bör man se till att det på alla nivåer finns laborationer, projekt och andra inslag i undervisningen som ger studenterna möjlighet till skrivträning, såväl i det egna språket som i något främmande språk. Detta torde”, menar man, ”ge betydligt bättre resultat än engångsinsatser i form av speciella kurser i skrivträning. Före det första momentet med krav på skriftlig redovisning kan det dock vara lämpligt med en punktinsats, där skrivregler, tips och krav tas upp.”

Uppgiftslämnare: Ove Appelblad, stf prefekt.

Matematik

Uppsatsskrivande och examensarbete är ett nytt och av både studenter och lärare mycket uppskattat inslag inom institutionen. 20-30 examensarbeten produceras under ett läsår i matematik och matematisk statistik. Ingen särskild skrivträning ges dock utom på den sk Projektlinjen där studenterna ”redan under sin första termin [ska] göra ett projektarbete i matematik, vilket redovisas både skriftligt och muntligt”. Det kan tilläggas att examensarbetena skrivs på svenska eller engelska.

”Något svårt C- eller D-uppsatsproblem har vi inte”, menar man, men man påpekar ändå följande när gäller studenternas skrivförmåga: ”Rent allmänt kan man säga att vi på tentamensskrivningar och inlämningsuppgifter ser att många studenter har svårt att uttrycka sig klart i skrift. Det handlar då inte bara om att skriva ner begripliga lösningar på matematiska problem, utan om att skriva fullständiga meningar, att stava, att skriva läsligt osv. Tyvärr har vi mycket små möjligheter att hjälpa dem, men en del lärare skriver försiktiga kommentarer till språket i lösningarna.”

Projektlinjen har ännu inte utvärderats men mycket talar ändå för att den modell som tillämpas där borde kunna ha en hel del att ge även i andra sammanhang och på andra utbildningar. En annan idé som man har och ”som förmodligen skulle ge ganska snabba och tydliga resultat vore att ge ordentliga språkliga kommentarer till tentamenslösningar och inlämningsuppgifter, men det är som vanligt en tids- och resursfråga”.

Uppgiftslämnare: Torbjörn Tambour, prefekt.

Medicinsk strålningsfysik

Ämnet ”ingår som en gren inom fysiklinjen och läses under det tredje och fjärde året”. Målet eller slutstationen är examensarbetet, som skrivs på engelska, men innan dess får studenterna tillfälle att träna skriftlig framställning genom rätt omfattande laborationsredogörelser. ”Dessa skall innehålla beskrivningar av experiment, primärdata, tabeller m m samt slutsatser.” Även muntlig framställning, både på svenska och engelska, förekommer i viss utsträckning – uppgiften är här t ex att referera aktuella artiklar i ämnet. Det bör tilläggas att institutionen har få studenter – ca fem examensarbeten per år produceras – varför undervisningen i hög grad bygger på personlig handledning. Inför examensarbetet får studenterna ”en kortfattad instruktion, muntlig och skriftlig, om hur man skriver ett examensarbete”. Bli krävs att arbetet ska ha ”en form som överensstämmer med en publiceringsbar artikel i en internationell vetenskaplig tidskrift även om naturligtvis få examensarbeten har en kvalitet som gör att de verkligen kan publiceras på det sättet. Vi publicerar dem dock i form av internrapporter.”

Enligt institutionen behövs här emellertid ytterligare information och träning: ”Vi är /.../medvetna om att skrivandet är ett problem och allmänt klagar handledare och lärare på en alltför låg kvalitet.” Även studenterna anser ”att utbildningen i både muntlig och skriftlig framställning är något som kan och borde förbättras”. Att studenterna inte blir klara i rimlig tid beror dock inte bara på att de har problem med själva skrivandet – även experiment och liknande kan ta tid och medföra förseningar.

Både lärarna och studenterna anser alltså att ytterligare tid och träning skulle behöva ägnas åt muntlig och skriftlig framställning, men på grund av den ”trängda situationen både ekonomiskt och tidsmässigt” är detta för närvarande svårt att åstadkomma enligt institutionen.

Uppgiftslämnare: Bo Nilsson.

Meteorologi

Skrivande förekommer redan på A-nivå i form av laborationsredogörelser. ”Dessa granskas inte bara med avseende på sitt innehåll utan också på den skriftliga framställningen, alltså struktur och språk.” Dessutom går man igenom med studenterna hur en sådan redogörelse ska skrivas. ”Vid några kurser har vi provat att förutom kommentarer direkt i labbrapporten också kommentera språk m.m. på ett speciellt rättningsprotokoll. Detta har inte fallit speciellt väl ut. Direkta

kommentarer till studenterna fungerar bättre eftersom vi har små grupper (sällan fler än tio) och i allmänhet god kontakt mellan lärare och elever.”

Under den första terminen får studenterna även träning i muntlig presentation, ett moment som sedan återkommer under de följande terminerna. ”Uppläggningsen och den pedagogiska framställningen kommenteras såväl som innehållet. Detta ger en träning i att strukturera och förklara ett vetenskapligt material som vi tror kommer till god nytta också vid skriftliga presentationer.” Senare under utbildningen ingår vidare såväl muntlig som skriftlig presentation i vissa uppgifter, och dessa presentationer ”kommenteras och viktas in i slutresultatet på kursen”.

Examensarbeten skrivs i regel på D-nivå (20 poäng) – examensarbeten på C-nivå är däremot mycket ovanliga. Som exempel och förebild har studenterna då bl a ”några originalartiklar (engelska) vilket för många är den första bekantskapen med vetenskaplig litteratur och det sätt den skrivs på”.

Allt fler studenter väljer enligt institutionen att skriva på engelska. ”Det kan naturligtvis vara nyttig träning och en stor fördel för studenter som vill studera eller arbeta utomlands. Men erfarenheterna är inte enbart positiva. För många blir det ytterligare en svårighet och ibland får handledaren lägga ner mycket arbete på ren språkgranskning för att hjälpa en student att få ett användbart manus. Detta trots att studenterna är vana vid engelsk litteratur och att även föreläsningar på engelska förekommer.”

Skrivandet på D-nivå är enligt institutionen naturligtvis inte ”helt utan problem men skrivproblemen är små jämfört med de ämnesrelaterade frågorna”, dvs kraven på muntlig och skriftlig presentation under utbildningen tycks ge utdelning på sikt. Problem finns dock på lägre nivå: ”genomströmningshastigheten på grundnivå har försämrats eftersom laborationsredogörelserna upplevs som tidskrävande och läggs åt sidan tills tentor m.m. är avklarade. Ibland betyder detta förseningar med en eller flera terminer” på något moment eller en viss kurs. Detta har man för avsikt att göra något åt.

Uppgiftslämnare: Ulla Hammarstrand, studierektor.

Numerisk analys och datalogi

Här redovisas exempel på skrivande som förekommer på de kurser som institutionen ger för studerande vid Stockholms universitet.

På grundkurserna i Datalogi ska studenterna göra ”en mer noggrann dokumentation av en laboration” och dessutom redovisa ”bokföring av val av implementationsstrategi på tre laborationer”.

På fortsättningskurserna i Datalogi ingår skrivande på momenten Praktisk svenska med datorstödd dokumentframställning, som leds av utbildade språkkonsulter, Databasteknik, Mjukvarukonstruktion och Projektarbete. I de senare fallen skriver studenterna som grupparbete olika former av rapporter (t ex dokumentation) och manualer av varierande omfattning.

På påbyggnadsnivå innefattar samtliga tre laborationer inom momentet Datorarkitektur krav på programkodsdocumentation om ca 5 sidor, och i ett fall fordras dessutom en rapport på ca 5 sidor.

På grundkursen i Numerisk och tillämpad matematik (beräkningsteknik) skriver studenterna dels ”fem uppsättningar små (1/2-3 sidor per styck) matematiska utredningar och beskrivningar av resultat av numeriska experiment”, dels ”individuella texter som studenterna samarbetar om att sammanställa till en gemensam rapport från sin studiegrupp om 4-6 individer. Avsikten är att kunskapsöverföring och kunskapsdelning ska ske inom studiegruppen. Studenterna ska också skriva en teknisk rapport om 5-20 sidor, inklusive bilagor med programkod, grafer och matematiska härledningar, nu i grupper om två personer. Samtliga texter bedöms i första hand efter sitt innehåll, men även framställning och språkbehandling kommenteras (vid behov).”

På fysiklinjen ingår ett moment som institutionen håller i, och här får studenterna skriva ”fyra dokument om vardera cirka 6 sidor redogörande text och ett dokument om 10 sidor. /---/ Krav ställs på redighet och språkriktighet.”

Datorstöd för textbehandling, 10 poäng, som är en fristående kurs, ”inkluderar en individuell uppsats om 15-25 sidor, en plan för artikel på 1-2 sidor, 1-2 sidor sammanfattning av laborationserfarenheter samt text till den webbplats studenterna skapar under kursen, ca 3 sidor text.”

Examensarbeten vid institutionen skrivs i datalogi eller beräkningsteknik, och de görs så gott som uteslutande som magisteruppsatser om 20 poäng, dvs på D-nivå. ”I de fall studenter tagit en filosofie kandidatexamen har det ännu inte inträffat att de kommit tillbaka för att göra ett andra examensarbete om 10p för magisterexamen. Mer än hälften av examensarbetsrapporterna skrivs på engelska” (svenska är enda alternativet), och omfattningen varierar mellan 30 och 90 sidor.

Uppgiftslämnare: Caroline Nordquist, studievägledare.

Analytisk kemi

Ingen mer omfattande skrivträning bedrivs men på grundkursen får studenterna dels en föreläsning om rapportskrivande, dels i uppgift att skriva en labbrapport ”där vi lägger stor vikt vid disposition och språk, förutom innehåll”. Labbrapportskrivande förekommer för övrigt på alla kurser och är obligatoriskt. ”Återkopplingen /.../ är inte främst inriktad på det språkliga även om det förekommer. På påbyggnadskursen (C-nivå) finns även ett projektarbete, på ca 3 veckor, som ska redovisas bl a med en skriftlig rapport.” Därtill kommer förstås examensarbetsrapporten. ”I denna rapport granskas både det språkliga och det vetenskapliga.”

Modellen med en inledande föreläsning om hur man skriver rapporter samt praktisk träning ”där man lägger stor vikt vid disposition och språk” borde kunna ge bra resultat enligt institutionen. ”Men det är för tidigt att uttala sig om hur vårt försök med denna uppläggning fungerar (försöket har pågått endast under 2 kurser).”

När det gäller studenternas skrivförmåga redovisar man följande erfarenheter: ”Ett allmänt intryck vid institutionen är nog att studenternas förmåga att skriva, generellt sätt, har försämrats de senaste åren, även om kvaliteten på labbrapporterna varierar ganska mycket. Arbetsinsatsen är relativt omfattande redan idag bara för att få det vetenskapliga innehållet rätt. Om man skulle lägga större vikt vid disposition på dessa labbrapporter tror vi att rapporteringsarbetet skulle bli alltför omfattande.” Institutionen anser därför att studenterna borde få ”separat skrivträning, kanske i form av en eller flera obligatoriska skrivkurser där tonvikten läggs på hur man skriver rapporter och artiklar”.

Uppgiftslämnare: Anders Colmsjö, prefekt, och Anders Christensén, studierektor.

Biofysik

Institutionen ”har inte haft några problem med examensarbetena i biofysik”, vilka skrivs på engelska, och man satsar mera på muntlig framställning än på skrivträning på påbyggnadskursen i molekylär biofysik.

Uppgiftslämnare: Astrid Gräslund.

Biokemi

Följande svar har lämnats: ”Vid Institutionen för biokemi skriver studenterna endast uppsats i form av rapporten över examensarbetet. Denna skrivs på engelska och studenterna får en mall [som visar] hur den ska skrivas vad beträffar disposition, figurer, referenser, etc. Studenterna får också råd av sina handledare och kamrater i forskningsgruppen. Slutligen lämnas den till examinator och då får studenterna feed-back. Studenterna har under såväl tidigare kurser som under examensarbetet läst ett stort antal vetenskapliga publikationer (på engelska) och dessa torde ge ett bra stöd inför skrivandet.”

Uppgiftslämnare: Stefan Nordlund, professor.

Fysikalisk kemi, oorganisk kemi och strukturkemi

Alla studenter på A-, B- och C-nivå skriver laborationsrapporter, dvs det är obligatoriskt. Omfattningen och antalet varierar något, men på en 10-poängskurs kan det röra sig om ett 10-tal 1-5-sidiga rapporter. ”I laborationskompendierna finns det exempel på hur en rapport bör skrivas, men det är inte en s.k. fyllerimall, utan studenten måste själv formulera rapporterna. Synpunkter lämnas sedan av labbassistenterna med avseende på både faktainnehåll och språk. I många fall lämnas rapporterna i retur ett antal gånger innan de godkänns.”

Institutionen anser vidare att det väl inte är ”någon tvekan om att svenska språket har försämrats under ett stort antal år” och önskar ”att gymnasieskolan kunde lära ut hur man skriver framför allt det svenska språket”.

Uppgiftslämnare: Josef Kowalewski, prefekt, och Monica Lundberg,

studierektor.

Miljö kemi

Följande kurser ges vid institutionen: Grundkurs i miljö kemi (10 p), C-kurs i organisk miljö kemi (10 p) och examensarbete (10 eller 20 p). På grundkursen, som ges på AB-nivå, ”skriver studenterna en uppsats på svenska (eller i enstaka fall på engelska) om något miljörelaterat ämne. Uppsatsen omfattar ca 12-15 sidor och ingår såsom en obligatorisk del inom kursen och omfattar ca 3 poäng. Studenterna får en föreläsning i ’hur man skriver en vetenskaplig rapport’. Uppsatsen ska vara skriven på ett vetenskapligt korrekt sätt med källhänvisningar. Två gånger läses uppsatsen av en handledare som är en forskare eller doktorand /.../. Handledaren granskar förutom textens innehåll att källhänvisningar är korrekta, att figurer och tabeller är refererade och hänvisade på ett korrekt sätt. Hur omfattande granskningen av språket är beror mycket på handledaren för uppsatsen.”

På C-kursen skrivs bara laborationsrapporter, och i dessa korrigeras endast innehållet.

Examensarbetena omfattar i regel 20 p. ”Resultaten från arbetet sammanställs i en skriftlig rapport för vilken 3-4 veckor avsätts. De flesta studenter väljer att skriva rapporten på svenska, men i vissa fall skrivs rapporten på engelska. Studenterna får mycket respons på sin uppsats av handledaren och rapporten granskas åtskilliga gånger på olika stadier. När den är färdig betalar vi tryckning av arbetet i 25 exemplar i kompendieform. Studenten behåller 20 av dessa exemplar. Motivet till detta är att det stimulerar studenterna att skriva en bra rapport och att arbetet blir trevligare att läsa även för övriga på institutionen.”

Uppsatsskrivandet på grundkursen fungerar bra och är mycket uppskattat av studenterna. Dock tar det mycket tid och energi: ”Många klarar inte sluttentan vid första tillfället och skriver i kursutvärderingen att uppsatsen tagit för mycket tid”, vilket dels beror på ovana naturligtvis, dels på att studietrötta studenter inte riktigt klarar av ”att både skriva på uppsatsen och läsa inför tentan”. Mer tid kommer därför att sättas av till uppsatsen i fortsättningen.

Ett problem är vidare enligt institutionen att studenternas förkunskaper har blivit allt sämre: ”Inte bara matematik- och kemikunskaperna är mycket sämre bland studenterna idag, utan även kunskaper i det svenska språket är i många fall bristfälliga.” Orsaken är, menar man, att antalet sökande till naturvetenskapliga utbildningar gått ner samtidigt som

antalet utbildningsplatser ökat, och som en följd av detta har genomströmningen på AB-nivå minskat de två senaste åren.

Detta problem märks emellertid inte när det gäller kursen på C-nivå som är mycket eftertraktad. ”Endast studenter med många avklarade poäng kommer in på kursen och genomströmningen är mycket god. Även genomströmningen av studenter som gör examensarbete /.../ är mycket god och kvalitén på de rapporter som skrivs på denna nivå är mycket hög. Dock krävs mycket handledning för den skriftliga rapporten av examensarbetet.”

När det gäller framtiden så har man följande förslag och idéer: ”Även som naturvetare måste man kunna uttrycka sig i tal och skrift och jag anser inte att universitetet förbereder kemistudenterna tillräckligt för detta. I en förfrågan som kemiska övningslaboratoriet gjorde till studenter som gått kemistlinjen svarar många att de saknat övning i både muntlig och skriftlig presentation under utbildningen. Det är kanske inte rimligt att lägga in kurser som enbart tar upp detta men mycket kan göras inom ramen för nuvarande kurser. Laborationsrapporter skrivs kontinuerligt under hela utbildningen. Kravet på dessa är idag att det vetenskapliga innehållet ska vara korrekt. Det ställs vanligen inget krav på att det svenska språket är korrekt och ibland blir t.o.m. näst intill oläsliga rapporter godkända. Här anser jag att en allmän skärpning av kraven på rapporterna bör ske. Jag kommer att diskutera detta vidare i studierektorskollegiet inom kemiska sektionen.”

Uppgiftslämnare: Eva Jakobsson, studierektor.

Neurokemi och neurotoxikologi

Efter varje laboration skriver studenterna ”en rapport som innefattar både teoretisk bakgrund, praktiskt utförande och tolkning av resultat”, och rapporterna rättas sedan av kursassistenter. På påbyggnads- och fördjupningskurser ingår dessutom uppgiften att skriva ”en sammanfattning om ett specifikt forskningsområde med utgångspunkt från forskningspublikationer” och även att presentera denna muntligt. De skriftliga uppgifterna rättas sedan av vissa bestämda lärare/handledare.

Kombinationen av ”träning att skriftligt redovisa dels laborativa moment och dels vissa forskningsområden” är en nödvändig och bra grund för - examensarbetet enligt institutionen, men man anser också att studenterna inte är ”tillräckligt bra att skriva vetenskapliga texter. Mer tid och lärarinsatser, och inte minst datorkraft, behövs för att förbättra situationen.”

Uppgiftslämnare: Ülo Langel, studierektor.

Organisk kemi

Institutionen deltar med en grundkurs om 10 poäng på AB-nivå inom flera olika utbildningar. ”Inom ramen för den kursen gör studenterna ett litet arbete /.../ där man sammanställer en skriftlig rapport (4-5 sidor) kring någon aktuell frågeställning. Uppgifterna är ganska öppna och tänkta att föra lite utanför det egentliga kursinnehållet. Rapporten skrivs i stort sett som en vetenskaplig rapport (med källhänvisningar) och skall sammanfatta uppgifter ur några vetenskapliga original (eller översikts)artiklar. I momentet ingår också datorsökning i en vetenskaplig databas för att hitta artiklar. Utöver den skriftliga redovisningen utför studenterna också en muntlig presentation (10 min) inför gruppen. Återkopplingen sker dels genom återlämning av de skriftliga arbetena och (i viss utsträckning beroende på lektorn) kommentarer på den muntliga presentationen.”

På påbyggnads- och fördjupningsnivå förekommer inte några sådana uppgifter. Däremot skrivs laborationsrapporter. ”På grundkursen är detta moment till stora delar standardiserat i form av ett syntesprotokoll per laboration, på påbyggnadskursen finns utöver protokollen också en skriftlig redogörelse över en längre laboration. På den högsta nivån (D-nivån) före examensarbetet skall de experimentella delarna skrivas så att de till formen överensstämmer med skrivsättet i vetenskapliga artiklar i ämnet.”

Genomströmningen vad gäller examensarbeten är ”hygglig men kan säkert förbättras ytterligare”. Det händer t ex att studenterna inte gör den skriftliga rapporten färdig trots att det experimentella arbetet är utfört och synopsis inlämnats (troligen har studenterna då fått arbete).

Också kvaliteten är man rätt nöjd med, men vissa språkliga problem finns trots allt: ”Det är viktigt att studenten nöjaktigt behärskar antingen svenska eller engelska. Som jag ser det har vi större problem med språkliga formuleringar och konstruktioner än med behandlingen av begreppen och den logiska ordningen. Ett annat vanligt fel är förekomsten av anglicismer i svensk text. All litteratur på akademisk nivå i ämnet skrivs på engelska (eller annat större språk) och studenterna för över de engelska orden till den svenska texten (gäller inte bara facktermer).”

Studenter som är svaga i svenska bör därför ges möjlighet att förstärka sina kunskaper. Detta ”är det mest konstruktiva man kan göra idag”,

menar man. ”(Att påverka gymnasieskolan för att skärpa kraven på G är nog inte ett rimligt projekt.) Att ge studievägledarna en möjlighet att anvisa en hjälp åt dessa studenter tror jag vore bra.”

Uppgiftslämnare: Per Unger, studierektor.

Biologisk grundutbildning m fl

Uppgifterna nedan avser flera olika biologiinstitutioner samt Institutionen för biologisk grundutbildning.

På A- och B-nivå skrivs i första hand laborationsrapporter vilka rättas av kursassistenter. ”Återkopplingen rör hur studentens förståelse av laborationen kommer till uttryck. Det kan handla om hur man skriver tabeller, hur man skriver resultat, vad en ’diskussion’ innebär osv. Studenten måste kunna skriva sin rapport på ett sådant sätt, att en amanuens kan förstå den. Jag tror dock inte det är så vanligt att amanuensen kommenterar rapporten ur ett språkligt perspektiv.”

Även andra skrivuppgifter förekommer på denna nivå. Några exempel: en översiktsartikel i molekylärbiologi (två sidor svensk sammanfattning av engelska originalartiklar – av institutionen bifogat exempel finns), en uppsats i biologi på 2 poäng (bilagt material är här kursplan, lärar- och studerandehandledning) samt ett grupparbete i ekologi som ska redovisas skriftligt i en form som liknar den vetenskapliga rapportens (problemformulering, uppställning av försök samt resultatredovisning – exempel har bifogats av institutionen).

Dessutom ges naturligtvis skriftliga tentamina vilka också kan ses som en form av skrivträning.

På C-nivå ”finns skrivuppgifter av olika slag. Studenterna fortsätter att skriva laborationsrapporter, men de gör också ofta större egna arbeten som sammanställs i en uppsats. På en del kurser sker även skrivträning i andra typer av texter, där målgruppen inte nödvändigtvis är akademiker.” Skrivuppgifter av här nämnt slag förekommer bl a på kurserna i Molekylärbiologi och modellsystem (10 p), Zoologisk morfologi (10 p), Molekylärbiologi och genomanalys (10 p), Växtfysiologi (10 p), Ekologi (10 p) och Växtsystematik (10 p).

Som exempel ges här en beskrivning av skrivmomentet inom kursen i Molekylärbiologi och modellsystem: ”I kursen ingår ett moment som heter projektplan och som innebär att studenten skriver en plan för [ett] tänkt fortsatt forskningsprojekt med utgångspunkt från en ny

originalartikel inom det molekylärbiologiska området. Omfattningen är ungefär som en forskningsplan för en ansökan till ett forskningsråd. Studenterna får skriftliga råd, rekommenderas att läsa t ex *Studentens skrivhandbok*, samt har tillgång till en handledare som de ska kontakta minst en gång /.../. Handledaren ska ställa upp med vetenskapliga, språkliga och andra råd samt diskutera formalia med studenten. Efter första inlämningen får studenten återkoppling från handledaren på det vetenskapliga innehållet, språket och formen. Först därefter sker slutinlämning. För betygsättning är det alltid två lärare som läser planen.”

Härutöver förekommer förstås också examensarbeten omfattande 10, 15 eller 20 poäng. I de flesta fall skrivs dessa på engelska och den form som eftersträvas är den vetenskapliga artikelns.

De flesta av de förekommande skrivuppgifterna tycks fungera bra , men ibland medför de ”mycket handlednings- och rättningsarbete för lärarna”. Den språkliga kvaliteten råder det däremot något delade meningar om: ”Svenskan är ett problem som man får vara uppmärksam på, både med avseende på meningsbyggnad och på termer /---/. Lärarna tycker att studenterna är förvånansvärt duktiga på att skriva på ett vetenskaplig sätt, men lärarna måste naturligtvis i handledningen poängtera detta. Lärarna förutsätter att studenternas arbeten är språkligt OK /.../. Vilket de också oftast är. /---/ Uppgiften fungerar bra men den språkliga kvaliteten varierar en hel del. Studenterna har numera ganska lätt att uttrycka sig riktigt på engelska. På svenska vågar man uttrycka sig lite mer nyanserat och då blir det ofta en del felaktigheter och otydligheter.”

Skriftliga svar på tentamen tycks dock utgöra ett kapitel för sig: ”Svar på kortfrågor på de teoretiska slutproven är ofta språkligt sett bedrövliga. Längre svar på essäfrågor skrivs ofta på en betydligt mer korrekt svenska. Huruvida läraren rättar språket eller inte varierar. En lärare undrar: ”Till vad nytta vet jag inte. Tyvärr blir studenterna allt slarvigare med att lära sig den rätta stavningen (och även uttalet) av biologiska facktermer och vetenskapliga systematiska art- och gruppnamn.”

Två lärare uttrycker sitt förhållande till studenternas språk och skrivande på följande sätt ”Vi kanske måste vara noggrannare vid granskning av alla rapporter och redogörelser och returnera för korrigerig även av rena språkfel. Det kan naturligtvis uppfattas som smågrinigt av studenterna, men om alla har samma hårda krav på språket så vänjer de sig vid att de måste uttrycka sig korrekt, även när det gäller enklare redogörelser.”

”Min slutsats är att vi aldrig ska ge avkall på det språkligt korrekta. Vi ska ständigt rätta studenterna både i tal och skrift och framför allt föregå med gott exempel när vi själva lämnar ut skrivet material till dem.”

I övrigt framförs bl a följande tankar och förslag: ”Jag tror att vi i den utbildning vi ger studenterna, behöver bli tydligare i att förmedla

- att vi faktiskt tränar studenterna i att skriva
- hur viktigt skrivandet är för bearbetning av kunskap
- vilken typ av texter vi tränar studenterna i.”

”Det råder dock generellt, som jag uppfattar det, en oklarhet om skrivandets roll för lärandet bland studenter och lärare. För att åtgärda det, skulle jag vilja se åtgärder på olika plan:

- upprätta kontakt med ’gymnasieutbildningen’ för att förmedla de erfarenheter vi har av studenternas svagheter
- inrätta ett akademiskt skrivcentrum för studenter, dit de kan vända sig som behöver stöd i sitt skrivande
- fortsätta med akademiskt skrivcentrum för lärarna /---/.”

Uppgiftslämnare: Veronica Flodin, studierektor i biologi (BIG).

Redovisningen bygger även på uppgifter som lämnats av Margareta Karlsson, Institutionen för molekylärbiologi, Bertil Borg och Ki Winbladh, Zoologiska institutionen, Karin Schmekel, Institutionen för molekylär genomforskning samt Ulf Hallmén, Johan Ehrlén och Barbro Axelius, Botaniska institutionen.

Geologi och geokemi

Skrivande förekommer vid institutionen dels ”i form av ’mindre’ rapporter som inforas i samband med exkursioner, laborationer och andra övningar,” dels i form av examensarbeten om 20 p (i undantagsfall 10 p) under studentens 3:e eller 4:e år.

”Vissa kurser har alltid innehållit moment där rapportskrivande ingår”, enligt institutionen. ”Målsättningen är att varje kurs skall innehålla moment där skriftlig träning möjliggörs, gärna kopplad till muntlig presentation. Inslaget av skriftlig redovisning har ökat under de senaste 5 åren. Återkoppling sker genom rättning och kritik av de inlämnade rapporterna. Ibland sker detta muntligt /.../”.

Dessutom finns två kurser ”där examinationen helt bygger på skriftlig rapportering”: Geologisk kartering (5 p) och Miljögeokemi (10 p).

”Denna typ av alternativ examination har fungerat utmärkt och samtidigt har studenterna fått en gedigen träning inför skrivandet av examensarbetet.”

Man upplever sig inte ha några ”större problem med att få examensarbeten färdigställda inom rimlig tid. Vissa kan dra ut över ett helt läsår men då oftast beroende på att studenten läser kurser parallellt eller att studentens egen ambition gör att arbetet drar ut på tiden utöver de 20 poängen. Vårt största problem är att några studenter per år får jobb innan examensarbetet är klart. I den situationen kan det vara svårt att påverka slutförandet av examensarbetet.”

Vidare menar institutionen att examensarbetena innehåller ”ett varierande mått av ambitionsnivå, som påverkar betygsättningen, men vi bedömer att den vetenskapliga kvaliteten hålls på en hög nivå. /---/ När det gäller språket har de flesta lärt sig hantera skrivandet även om några, som valt att skriva på engelska, behöver hjälp med språkgranskning.”

För övrigt anser man ”att det är mycket angeläget att skriftliga uppgifter finns med under hela utbildningen och [man] har ambitionen att införa moment som kräver rapportskrivande i samtliga kurser. Vi ser samtidigt att detta påverkar studenternas förmåga att på ett bättre och snabbare sätt klara av sina examensarbeten.”

Uppgiftslämnare: Lars Erik Bågander.

Kvartärgeologi

Inga skrivuppgifter förekommer på A-nivå. ”På B-nivån måste studenterna lämna in skriftliga rapporter och redogörelser i en rad olika kurser. Dessa rapporter och redogörelser genomgås vad beträffar disposition och innehåll efter laborationer och fältkurser. Inlämning sker och redovisning görs muntligt.” På C-nivå ”sker samma som ovanstående i en metodikkurs där var och en ansvarar för sin del av redovisningen”. C-uppsatsen ”disponeras avseende uppgiftens utförande, innehåll och redovisning tillsammans med en särskild handledare. Därefter framlägges uppsatsen på ett seminarium och kritik framförs. Slutligen publiceras oftast C-uppsatsen i institutionens serie /.../”.

Ovanstående system fungerar enligt institutionen i regel bra, och man bedömer situationen som ”i stort sett tillfredsställande”, vilket i hög grad anses bero på att ”institutionen är liten, studenterna få och handledarna ambitiösa”. Genomströmningen har dessutom blivit bättre sedan man övergått till att låta studenterna redovisa C-kursens litteratur i seminarieform.

C-uppsatserna skrivs i regel på svenska men även engelska förekommer undantagsvis. ”Studenternas språk är varierande och kräver ibland stora insatser av handledarna.”

Den mest angelägna åtgärden just nu enligt institutionen är att införa skriv- och presentationsövningar på A-nivå samt att utöka antalet sådana övningar på B-nivå.

Uppgiftslämnare: Bertil Ringberg, professor.

Naturgeografi

Uppgifterna nedan avser inriktningarna geovetenskap och biogeovetenskap. På grundkursnivå (termin 1) förekommer enskilda arbeten som redovisas muntligt och skriftligt. Ingen introduktion till vetenskapligt skrivande ges för närvarande på denna nivå, men man planerar att lägga in en sådan. På fortsättningskursnivå (termin 2 och 3) förekommer ”arbeten i grupp som redovisas i ’riktig’ uppsatsform. Undervisning om vetenskapligt skrivande finns inlagt. Initiativet för sådana uppgifter ligger dock på enskilda kursansvariga (utbildningen delas mellan f.n. tre institutioner med olika tradition inom området.)”

Även på påbyggnadsnivå förekommer arbeten och undervisning av detta slag, men också här är verksamheten beroende av enskilda initiativ. Ett undantag är dock en kurs i naturgeografiska undersökningsmetoder. Kursen är obligatorisk för dem som ska utföra examensarbete. ”På denna kurs diskuteras vetenskaplig skrift i mer detalj.”

”Stora framsteg har gjorts under de senaste 10-15 åren” enligt institutionen, men man poängterar samtidigt att man befinner sig i ett ”tidigt stadium av uppbyggnad” där behovet av samordning nu står i fokus (studenterna i geovetenskap utbildas som redan påpekats vid tre olika institutioner). Vidare framhåller man att ”Behovet av en helhetssyn på hur studenternas träning genom utbildningen skall stegras är uppenbart.”

Under alla omständigheter förekommer skriftlig och muntlig presentation numera allt oftare inom utbildningen. Vidare har kvaliteten på uppsatser och examensarbeten ökat liksom även genomströmningen. ”Arbetsinsatserna varierar men är i stort sett rimliga.” Studenterna kan i och för sig skriva, menar man, men de behärskar inte den aktuella genren: ”de ser pga. den torftiga introduktionen, till en början inte att akademiskt skrivande omfattar såväl faktamässiga som språkliga krav, de ser främst det förstnämnda”.

På åtgärds- och önskelistan står bl a följande: Det ”akademiska skrivandet som en viktig del av den allmänna akademiska utbildningen ” borde tydliggöras mera. ”Rådande situation ger en bild av att det ämnesmässiga är det enda studenterna skall lära sig vilket inte är korrekt. Vi behöver därför i introduktioner lyfta fram den allmänna akademiska metodiken som en viktig ingrediens och se till att den genomsyrar kurser i den mån det är görligt (olika kurser har olika möjligheter därtill). Ett önskemål är att detta slås fast centralt som en viktig del av akademisk utbildning vid Stockholms universitet. Det är också viktigt att vi inom universitetet breddar vårt samarbete för att ge våra studenter så goda förutsättningar som möjligt för att tillgodogöra sig denna metodik. Jag tror t.ex. att nordiska språk har en viktig och intressant uppgift att i samarbete med andra institutioner bygga upp kompetens och tvärvetenskapliga skrivkurser.”

Uppgiftslämnare: Peter Jansson.

Övriga

Tolk- och översättarinstitutet

Uppsatsskrivande förekommer först på D-nivå i samband med att studenterna ska producera ett examensarbete – inget regelrätt uppsatsskrivande utförs alltså på A-, B- och C-nivå. Terminen innan studenterna ska skriva sitt examensarbete får de dock genomgå en kortare kurs i akademiskt skrivande. Examensarbetet görs alltid i samarbete med en viss språkinstitution, och det blir då i första hand denna institutions regler som gäller för examensarbetet (se språkvetenskapliga sektionen). En allmän instruktion som avser att ge studenterna vägledning inför examensarbetet har dock tagits fram av institutet (se www.lisa.tolk.su.se/fou/exarb.html).

Uppgiftslämnare: Christine Lalander Forsberg, studierektor.

Tidigare utgivna rapporter i denna serie:

- 1974:1 S Wahlén. Språkfärdighetstermin i engelska. Del I. Engelska institutionen
- 1974:1 I Carlson - S Hargevik - D Jones - M Knight. Språkfärdighetstermin i engelska. Del II. Lärarerefareheter. Engelska institutionen
- 1974:1 S Wahlén. Språkfärdighetstermin i engelska. Del III. Andra terminens utbildning. Engelska institutionen
- 1974:1 M Knight. Språkfärdighetstermin i engelska. Del IV. Uttals- och talkurs. Engelska institutionen
- 1974:2 Pågående utvecklingsprojekt vid Stockholms universitet 1974/75
- 1974:3 D T Richard. Postgraduate Education in Geology. Geologiska institutionen
- 1974:4 I Åkerlund. Muntlig språkfärdighet i franska AB1, första terminen. Institutionen för romanska språk
- 1975:1 M Jaarma. Grupparbete i teoriundervisningen i biokemi. Avdelningen för biokemi
- 1975:2 A Hjort. Pedagogisk försöksverksamhet med arbetsgrupper. Socialantropologiska institutionen
- 1975:3 Pågående institutionsprojekt vid Stockholms universitet 1975/76
- 1975:4 M Bergström - N Bickham. Deltagarstyrd projektorienterad undervisning. Pedagogiska institutionen
- 1975:5 B. Söderberg. Arbets- och examinationsformer. Institutionsgruppen för svenska
- 1975:6 B Rönnbäck. Tillämpning av Kellerplanen på en kurs inom psykologutbildningen. Utbildningsavdelningen
- 1975:7 L Brandell. Kvällsstudier. I. Vid kursens början. Utbildningsavdelningen
- 1975:8 B Rönnbäck. A Personalized System of Instruction - PSI - eller Kellerplanen. Litteraturgenomgång och teoretisk analys. Utbildningsavdelningen
- 1975:9 U Boëthius - B. Söderberg. Problemorienterade studier i svenska.
- 1976:1 E. Ems - Å Sohlman. Pu-arbete vid en universitetsinstitution. En uppföljningsstudie. Nationalekonomiska institutionen
- 1976:2 K Gylling - B Wadell. Vad är det vi håller på med? Försök med gruppundervisning. Företagsekonomiska institutionen
- 1976:3 S Köpniwsky - G Edsbäcker. Matrisen. Ett förslag till ny utbildningsstruktur för företagsekonomiska institutionen.
- 1976:4 Förteckning över pågående projekt läsåret 1976/77
- 1977:1 M Knight. Final Report on Four Laboratory Programmes "Tell the Story". Engelska institutionen
- 1977:2 U Boëthius. Ett försök med problemerorienterade studier i svenska. Litteraturvetenskapliga institutionen
- 1977:3 I Åkerlund. Muntlig språkbehandling i franska. Institutionen för romanska språk
- 1977:4 J L Serrano. Kontrastiva övningar i spansk morfosyntax. Institutionen för romanska språk
- 1977:5 Förteckning över pågående och avslutade projekt läsåren 1976/77 och 1977/78. Stockholms universitet
- 1977:6 B Rönnbäck. Tre studiedagar kring pedagogiska frågor i samband med läromedelsutveckling.

- 1977:7 A Söderholm. Lärarfortbildningskurs i matematik. Matematiska institutionen
- 1977:8 H Strand. Färdighetsträning på universitetsnivå: Ett försök med ny uppläggning av undervisningen i skriftlig framställning inom svenskläraryrket. Institutionen för nordiska språk
- 1978:1 B Hellemark - O Rosén. Projektorienterad, fackspråksinriktad undervisning i svenska för utländska studenter. Institutet för engelsktalande studenter
- 1978:2 B Bergquist - P Marino-Hultman. Utveckling av bildtränande undervisningsmoment. Institutionen för antikens kultur och samhällsliv
- 1978:3 Lidman - B Ryberg - B Sagnert. Försök med låntagarundervisning. Stockholms universitetsbibliotek
- 1978:4 G Björkman - C Hultén - Mats Lundberg - K Sundling - A Öquist. Att genomföra och avrapportera projektarbetsuppgifter på delkurs Pk:1. Institutionen för administrativ databehandling
- 1978:5 M Jaarma. Ny metod för teoriundervisning på grundkurser i biokemi. Institutionen för biokemi
- 1978:6 M Ohné - K Winblad. Projektarbeten på biologlinjen. Biologiska övningslaboratoriet
- 1978:7 H Edvardsson - K Ehnmark - T Johansson - E Ljungqvist - I Pusztai. Universitetskurser i dramatik. Institutionen för teater- och filmvetenskap
- 1978:8 Förteckning över påbörjade projekt läsåret 1978/79
- 1978:9 M Fritz. Elevaktiverande laborationer inom genetikavsnittet på grundkurser, Biologi II, 40 p, under läsåret 77/78. Biologiska övningslaboratoriet, genetikavsnittet
- 1978:10 A Bladh. Pedagogiskt försöks- och utvecklingsarbete inom den samhällsvetenskapliga linjenämndens ansvarsområde
- 1978:11 H Michélsen.Handledningssituationen i forskarutbildningen. Delrapport. Enheten för pedagogiskt utvecklingsarbete
- 1979:1 J Boman - A Söderholm. Mål och examination i matematikundervisningen. Matematiska institutionen
- 1979:2 J Boman. Tentamen på bevis. Matematiska institutionen
- 1979:3 P Seipel. Databanker i juristutbildningen. Juridiska institutionen
- 1979:4 Förteckning över pågående och avslutade projekt läsåret 1979/80.
- 1979:5 J Heizlar. Projekt för utveckling av specialanpassade undervisningsformer för utländska studenter. Nationalekonomiska institutionen
- 1979:6 M Kleberg - P-Ö Klang. Före och efter informationstekniken. En uppföljning av dem som läst grundkursen i Informationsteknik vid Stockholms universitet, deras yrkessituation och inställning till utbildningen. Institutionen Journalisthögskolan
- 1979:7 L Granath - B Lundén - A Norström - A Yrgård. Utveckling av nya arbetsformer och läromedel för 5-poängskurs i fjärranalys för geovetare. Naturgeografiska institutionen
- 1980:1 V Petti. Language Proficiency Tests after the First Term of English. Engelska institutionen
- 1981:1 T Gerger - U Nordin. Rekrytering och genomströmning. Två problemområden vid den Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet
- 1981:2 J Heizlar - P Lundström. Kvällsundervisningens pedagogik. Samhällsvetenskapliga linjenämnden.

- 1981:3 Samhällsvetenskapliga och historisk-filosofiska linjenämnderna, Stockholms universitet. Former för utvärdering av utbildningen.
- 1982:1 G Hansson - G Skoog. Fältkurs i ekologi - en undervisningsmodell. Biologiska övningslaboratoriet
- 1982:2 L-J Norrby. Kemiämnenas pedagogik: Kunskaper och begreppsbildning vid kemistudiernas början. Kemiska övningslaboratoriet
- 1982:3 B Willén. Distansundervisning - definition och några organisatoriska modeller.
- 1982:4 M Ohné. Externa examensarbeten på biologlinjen. Mikrobiologienheten, Biologiska övningslaboratoriet
- 1982:5 B Wadell. Rapport över en studieresa till Graduate School of Business Administration (GBA) vid New York University, New York, USA. Företagsekonomiska institutionen
- 1982:6 B Willén. Distanseleven. Ett arbetsmaterial från utvecklingen av distanskurser vid Stockholms universitet 1982.
- 1982:7 A Christansson, U Holmgren, U Klingemann. Distansundervisning vid tyska institutionen - en utvärdering.
- 1982:8 Å Walldius - T Weisberg. Video i forskningsinformation. Sju frågor till forskare, filmare och studieorganisatörer.
- 1983:1 I Wistedt, B Qvarsell. Att diskutera i grupp. Studenter på pedagogiska institutionen bearbetar Piagets teori.
- 1984:1 Former för utvärdering av utbildningen. Tillämpningen på institutionsnivå. Projektarbete inom samhällsvetenskapliga och historisk-filosofiska linjenämnderna.
- 1984:2 I Bartning - S Schlyter. Språkfärdighet genom projektarbete. En rapport från det språkpedagogiska utvecklingsprogrammet 1983/84.
- 1984:3 Y Myrman - C Lindgren. Casemetoden. En reserapport från USA. Förvaltningshögskolan
- 1985:1 U Holmgren - M Bessman. Distansstudier i storstad.
- 1985:2 A-M Köll - C Linde - D Lavery - L Widman. Internationella parallell klasser. Försöksverksamhet vid tre institutioner.
- 1985:3 J Nystedt. Användning av mikrodator för diagnostiska prov, självtester och individuella övningar. Språkpedagogiska utvecklingsprogrammet 1983/84
- 1986:1 R McAllister. Tekniska hjälpmedel i uttalsundervisningen. En delrapport. Språkpedagogiska utvecklingsprogrammet 1983/84
- 1986:2 M Bessman. Förberedelse för högskolan? Ett dokument från 70-talets vuxenutbildningssatsning.
- 1986:3 A Stedje. Forskningsanknytning i grundutbildningen. Försök med projektanknuten och yrkesinriktad C-undervisning. Tyska institutionen
- 1986:4 A Stedje: Forschungsorientierte und Berufsbezogene Seminararbeit. Tyska institutionen
- 1986:5 I Bartning - S Schlyter. Oral Proficiency Tests in French. Discussions concerning an educational development project. Språkpedagogiska utvecklingsprogrammet 1983/84
- 1987:1 Biologiska övningslaboratoriet. Ekologiundervisning i närmiljö.
- 1987:2 Biologiska övningslaboratoriet. Exkursionsguide för ekologer för demonstration av mellansvenska förhållanden.
- 1987:3 S Bergström - T Stockfelt. En ambitiös institution. Erfarenheter och slutsatser från ett pedagogiskt utvecklingsprojekt vid Företagsekonomiska institutionen.

- 1987:4 R Marschall - N-O Pettersson. Preparandutbildning i Ungern. Rapport från en studieresa till Budapest, okt 1986. Institute for English-Speaking Students
- 1988:1 G Magnusson - S Wahlén (red). Teaching Translation. Papers Read at a Symposium at Stockholm University.

Rapporterna från 1974 - 1988 finns endast som referensexemplar, hos oss och vid andra enheter för pedagogisk utveckling, vid universitetens och lärarhögskolornas bibliotek samt vid Statens Psykologisk-Pedagogiska Bibliotek i Stockholm.

- 1989:1 J Heizlar. Ekonomlinjen vid Stockholms universitet. Uppföljning och utvärdering av ekonomlinjen: studie av de antagna ht 1984. Samhällsvetenskapliga linjenämnden
- 1990:1 Komparativa pedagogiska miljöer. Reseberättelser från några lärares besök vid systerinstitutioner i Europa.
- 1990:2 M Bessman - B Talerud (red). Att undervisa på vetenskaplig grund. En sammanställning från kursen i universitetspedagogik 1989/90.
- 1990:3 I Bartning. Förnyelse och kvalitet i språkutbildningen vid Stockholms universitet inför 1990-talet.
- 1990:4 A. I Johnsson. Kritiföring och kritiskt tänkande. Utvärdering av kursen i universitetspedagogik 1989/90
- 1990:5 S. Hiltunen. Kan man ändra studievanor? Utvärdering av ett inlärningsprogram för effektivare studie- och arbetsvanor.
- 1991:1 M Bessman - B Talerud (red). Universitetslärare lär. Reflektioner över undervisningen. En sammanställning från kursen i universitetspedagogik 1990/91.
- 1991:2 G Petersson. Kön fördelning och genomströmning. Utvärdering av grundutbildningen inom några samhällsvetenskapliga ämnen.
- 1991:3 E Biedermann - G Magnusson. Internationalisering vid en språkinstitution - Modell "Branuschweig".
- 1991:4 T R Gerholm - M Håkansson - BG Pettersson. Utveckling och utvärdering av grundutbildningen i fysik.
- 1992:1 Pedagogiska Resor. Några lärares besök vid systerinstitutioner i Europa, USA och Canada. Rapport 2 - Läsåret 1990/91.
- 1992:2 M Bessman - B Talerud (red). Högre lärande? En sammanställning från kursen i universitetspedagogik 1991/92.
- 1993:1 B Rönnbäck. Lärarfortbildning och utbildning om studievanor vid några universitet i USA.
- 1993:2 I Municio. Erfarenheter av alternativ examination med lärarkandidater.
- 1993:3 M Bessman - B Talerud (red). Från undervisning till lärande - perspektiv skifte i den pedagogiska kompetensen. En sammanställning från kursen i universitetspedagogik 1992/93.
- 1993:4 B Rosengren. När- och distansutbildning med dubbelriktad ljud- och bildkommunikation - en fallstudie inom data- och systemvetenskap.
- 1993:5 M Bessman, Y Myrman, S Wahlén. Teaching with cases - Rapport från en workshop.
- 1994:1 K Boréus. Rollspel i undervisningen. Erfarenheter från försök med rollspel i undervisningen i politisk teori, grundkurs i statsvetenskap.
- 1994:2 M Ohné. Att växa in i lärarrollen. En pedagogisk och ämnesmetodisk kurs för doktorander i mikrobiologi läsåret 92/93.

- 1994:3 Brit Rönnbäck. Using cases to prompt reflective practice about teaching and Learning. Rapport från en workshop.
- 1994:4 M Bessman - B Talerud (red). "Aldrig ville jag bli lärare" - om inskolning av nya universitetslärare. Sammanställning från kursen i universitetspedagogik 1993/94.
- 1994:5 B Rönnbäck (red). Erfarenheter av införande av skriftliga uppgifter i grundutbildningen i socialantropologi.
- 1994:6 B Rönnbäck (red). Vad gör vi för att förbättra kvaliteten på utbildningen? Dokumentation från campuskonferens om kvalitetsarbete vid Stockholms universitet 15 november 1994.
- 1994:7 B Rönnbäck. Första årets upplevelser. Rapport från konferenser om The First Year Experience och studiedag om mottagande av studenter.
- 1994:8 B Rönnbäck. Hur får jag mig själv att skriva vetenskapliga artiklar? Uppläggning och utvärdering av kurs för doktorander i socialt arbete.
- 1995:1 U Ekvall - J-A Chrystal. Leder högskolestudier till kritiska och kunniga studenter?
- 1995:2 U Ekvall - J-A Chrystal. Kognitivt lärlingskap i högskoleundervisning. Del 1. Teoretisk bakgrund och undervisningsmodeller.
- 1995:3 J-A Chrystal - U Ekvall. Kognitivt lärlingskap i högskoleundervisning. Del 2. Ett försök att omsätta två modeller i undervisning vid Institutionen för nordiska språk.
- 1995:4 S Hiltunen. Hur tar vi emot studenterna första året? Dokumentation från campuskonferens om mottagande av studenter vid Stockholms universitet 6 april 1995.
- 1995:5 B Rönnbäck. Studiebesök på 10 universitet. Rapport från en resa till Nya Zeeland, Australien och USA våren 1995.
- 1995:6 K W Shands. Doppler Effects: Female Frequencies in Higher Education
- 1995:7 Myrman, Yngve (red): Case Writing. Sjutton cases från en workshop med Jim Erskine. Nationellt centrum för casemetodik.
- 1995:8 Brit Rönnbäck (red) Konsten att skriva. Dokumentation från campuskonferens om kvalitetsarbete vid Stockholms universitet 11 oktober 1995
- 1996:1 Mona Bessman (red) "Nya pedagogiska grepp". Projekt från universitetspedagogiska kursens fortsättning 1994/95.
- 1996:2 Maria Tullgren. Kvalitet i undervisningen - skrivandets roll.
- 1996:3 Mats Forsgren. Rapport över utvärdering av momentet uppsatsskrivning (60-80p-nivåerna) i franska vid institutionen för franska och italienska, Stockholms universitet.
- 1996:4 Seija Hiltunen. Hur tar vi emot studenterna första året? Andra kvalitetskonferensen om mottagande av studenter, 13 mars 1996.
- 1996:5 Thomas Backlund. Pedagogiskt mentorskap - Några exempel.
- 1996:6 Max Scheja. Och ett år gick - En utvärdering av det första året på projektlinjen i matematik, fysik och matematisk statistik.
- 1996:7 Veronica Flodin & Mariann Samuelson. Grundkurs i biologi med PBL som undervisningsmetod.
- 1996:8 Margareta Östman. Rapport över utvärdering av grundkursen i tyska (1-20 poäng) vid Institutionen för tyska och nederländska vid Stockholms universitet vårterminen 1996.
- 1997:1 Gabriella Sebardt (red) CK@SU.SE - erfarenhetsutbyte om informationsteknik i utbildningen. Rapport från campuskonferens 16 oktober 1996.
- 1997:2 Agnes Börjeson & Petra Meyer. Utbildningskultur och kön. En rapport från studenternas vardag.

- 1997:3 Göran Sidebäck. "Jag gillar inte matte!" Utvärdering av metodundervisning i sociologi, våren 1996 - våren 1997.
- 1997:4 Carin Sjöström (red) Kvalitet genom decentralisering - universitetet i centrum. Dokumentation från campuskonferens 16 april 1997.
- 1997:5 Mona Bessman (red) "Nya pedagogiska grepp II". Projekt från universitetspedagogiska kursens fortsättning 1996/97.
- 1997:6 Jenny Andersson & Charlotte Sommarin. Studentinflytande - klyscha eller realitet? En rapport om studentmedverkan.
- 1997:7 Brit Rönnbäck. Vilka effekter har en kurs i universitetspedagogik? Utvärdering av Stockholms universitets kurs i universitetspedagogik för lärare 1994-96 i ett organisatoriskt perspektiv.
- 1997:7 S Brit Rönnbäck. Supplement till rapport 1997:7. Bilagor till undersökningen.
- 1997:8 Brit Rönnbäck. Nya vägar för pedagogiskt utvecklingsarbete genom systemperspektiv.
- 1998:1 David Herron. Experiments in laboratory teaching - personal experiences of alternative approaches to laboratory teaching in biology.
- 1998:2 Rudi Bjerregaard. Klara sina universitetsstudier? En fråga om arbetsvanor. En rapport om studie- och arbetsvanekursen vid Stockholms universitet hösten 1997.
- 1998:3 Anna-Karin Magnusson. Förväntningar som inte infrias! - Om studenters erfarenheter av universitetsstudier.
- 1998:4 Gabriella Sebardt (red). Hur förbättrar vi forskarutbildningen? Dokumentation från Stockholms universitets campuskonferens onsdagen den 25 mars 1998.
- 1998:5 Stockholms universitets studentkår. Uppsatsarbetet - en pilotstudie om målet, vägen, mödan.
- 1999:1 Kersti Bergman (red). Det här har vi gjort ... och inte gjort. Kvalitetsarbetet vid Stockholms universitet.
- 1999:2 Charlotta Karlsson (red). Aktiva studenter ger ett levande universitet! Dokumentation från Stockholms universitets campuskonferens onsdagen den 24 mars 1999.
- 1999:3 Stockholms universitets studentkår. Läskiga uppsatser - studentperspektiv på målet, vägen och mödan.
- 2000:1 Jenny Andersson. Stockholms universitet och dess alumner - Information - Arrangemang - Attityder, Studentbyrån, Stockholms universitet
- 2000:2 Charlotta Karlsson (red). Examinationen - ett väl eller ve? Dokumentation från Stockholms universitets campuskonferens onsdagen den 22 mars 2000.
- 2000:3 Hans Strand. Akademiskt skrivande vid Stockholms universitet: undervisning, problem, önskemål. Inventering och lägesbeskrivning vt 2000.

Rapporterna från de senaste åren finns i PDF-format på
<http://www.pu.su.se/publikationer/>

Rapporterna från 1989 kan också beställas från enheten för pedagogisk utveckling, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm, tel 08/16 2043, 16 2045, 16 2046, 16 2047, fax 08 - 612 12 88

ISSN0349-0955